

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Mobilizace a role aktivních záloh při mobilizaci

Bc. Štěpán VÁVRA

© 2017 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Štěpán Vávra

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Mobilizace a role aktivních záloh při mobilizaci

Název anglicky

Mobilization and active role in mobilizing advances

Cíle práce

Cílem mé práce je zpracovat problematiku mobilizace ozbrojených sil za mimořádných opatření, jako jeden z nástrojů reakce státu na bezpečnostní krizi, účel z právního pohledu se zaměřením na roli státu a občana při přípravě a provedení mobilizace. Cílem praktické části práce je na základě analýzy a studia současné právní úpravy posouzení možnosti realizace přípravy občana na obranu státu v době míru a efektivitu prováděného výcviku, její vliv na rozsah následných mobilizačních opatření.

Metodika

- shromáždění podkladů pro zpracování práce právních předpisů, odborných publikací, platné právní úpravy a interních pokynů
- rozřídění získaných podkladů dle předem stanovených klíčových znaků
- syntéza získaných poznatků – zpracování teoretické části práce
- sběr dat pro zpracování praktické části práce s využitím kvalitativní metody výzkumu – nástroje rozhovoru s pracovníky AČR, kteří se v rámci rezortu zabývají samotnou mobilizací a pracovníky KVV Praha, kteří řeší mobilizaci aktivních záloh
- vyhodnocení a diskuze metodou syntézy a komparace získaných poznatků
- závěr

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Mobilizace, Aktivní záloha, Armáda České republiky, Ozbrojené síly ČR, branná povinnost, stav ohrožení státu, válečný stav

---

Doporučené zdroje informací

Bílá kniha o obraně České republiky, Ministerstvo obrany České republiky – OKP MO, 2011.

DOLEJŠÍ, L. a kol. Vojenská policie ČR, 2.dopl. vyd. Praha: MO ČR – OKP, 2011. 109 s. ISBN 978-80-7278-555-1.

PERNICA, B. Vývoj záloh AČR. Brožura MO ČR – Odbor komunikace a propagace, 2, 2008.

Směrnice Náčelníka Vojenské policie pro aktivní zálohu VP, Praha 2014.

Základní řád ozbrojených sil 1. 1.

Zákon č. 219/1999 Sb., § 9, o ozbrojených silách České republiky

Zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii

Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování

Předběžný termín obhajoby

2017/18 ZS – PEF (únor 2018)

Vedoucí práce

JUDr. Viktor Jansa, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 14. 3. 2017

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 3. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 18. 11. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Mobilizace a role aktivních záloh při mobilizaci" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.11.2017

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval panu JUDr. Viktoru Jansovi, Csc. za metodické vedení, připomínky a cenné rady, kterými mne provázel v průběhu zpracování diplomové práce. Dále děkuji pracovníkům KVV Praha a VA Vyškov odpovědných za výcvik aktivních záloh Armády České republiky za poskytnutí přístupu k vnitřním zdrojům a za názory a cenné rady v oblasti mobilizace ozbrojených sil.

Mobilizace a role aktivních záloh při mobilizaci

Souhrn

Teoretická část diplomové práce rozebírá problematiku mobilizace ozbrojených sil armády České republiky při krizových stavech. Zabývá se historickými zkušenostmi a vývojem v oblasti mobilizace ozbrojených sil, současným pojetím základních pojmů mobilizace a základními koncepčními dokumenty obranné politiky ČR. Věnuje se problematice klasifikace mobilizačních aktivit, druhy mobilizace ozbrojených sil ČR a v návaznosti na ně vytváření zdrojů vlastními silami. Dotýká se také systému hospodářských aktivit pro krizové stavy a popisuje činnosti správních orgánů při mobilizaci. Dále řeší vývoj a problematiku aktivních záloh armády České republiky.

Praktická část se zabývá vztahem mobilizace a současné společnosti. Zhodnocuje současnou právní úpravu a změny provedené v branných zákonech. Popisuje rozpočet Ministerstva obrany a vysvětluje vývoj počtu osob a aktivních záloh v rezortu Ministerstva obrany. Definiuje problémy a perspektivy současné mobilizace. V závěru praktické části jsou formou diskuzí provedeny rozbor současné mobilizační praxe a možnosti eliminace zjištěných problémů.

Klíčová slova: Mobilizace, Aktivní záloha, Armáda České republiky, Ozbrojené síly ČR, branná povinnost, stav ohrožení státu, válečný stav.

Mobilization and the role of active advancements in mobilization

Summary

The theoretical part of the diploma thesis deals with mobilization of armed forces of the Czech Republic in crisis situations. It deals with the historical experience and development in the field of armed forces mobilization, the current concept of mobilization and basic conceptual documents of the Czech Republic's defense policy. It deals with the classification of mobilization activities, types of mobilization of the armed forces of the Czech Republic and, in connection with them, the generation of resources by their own forces. It also applies to the system of economic activities for crisis situations and describes the activities of the administrative authorities in mobilization. It also deals with the development and issues of active advance of the army of the Czech Republic.

The practical part deals with the relationship between mobilization and contemporary society. It evaluates current legislation and changes made in defense laws. It describes the budget of the Ministry of Defense and explains the development of the number of persons and active advances in the Ministry of Defense. It defines the problems and perspectives of the current mobilization. At the end of the practical part, analyzes of the current mobilization practice and the possibility of eliminating the identified problems are analyzed.

Keywords: Mobilization, Active Backup, Army of the Czech Republic, Armed Forces of the Czech Republic, military duty, state of state threats, war condition.

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	15
3.1 Historické zkušenosti a vývoj v oblasti mobilizace ozbrojených sil.....	15
3.2 Současné pojetí základních pojmů mobilizace	17
3.3 Základní koncepční dokumenty obranné politiky	21
3.3.1 Vývoj doktrín.....	21
3.3.2 Doktrína Armády České republiky	23
3.3.3 Koncepce výstavby Armády České republiky 2025.....	23
3.3.4 Plán obrany	24
3.3.4.1 Činnosti státu při zajišťování obrany ČR před vnějším napadením ..	26
3.3.4.2 Přehled sil a prostředků a plán jejich doplňování. Obsahuje:	26
3.3.4.3 Plán hospodářské mobilizace	27
3.3.4.4 Plán nezbytných dodávek	27
3.3.4.5 Plán operační přípravy státního území	27
3.3.4.6 Koncepty předběžných operačních plánů a stálých operačních plánů	28
3.3.4.7 Katalog opatření pro národní systém reakce na krize	28
3.3.4.8 Manuál NATO systému reakce na krize	29
3.4 Klasifikace mobilizačních aktivit.....	29
3.4.1 Nárůst obranných kapacit společnosti jako její reakce na bezpečnostní krizi	30
3.4.1.1 Koncepce aktivní zálohy ozbrojených sil České republiky.....	30
3.4.1.2 Koncepce mobilizace ozbrojených sil ČR.....	31
3.4.1.3 Koncepce přípravy občanů k obraně státu.....	32
3.4.2 Druhy mobilizace ozbrojených sil	32
3.4.3 Vytváření zdrojů vlastními silami.....	33
3.4.4 Systém hospodářských opatření pro krizové stavy (HOPKS)	34
3.5 Činnosti správních orgánů při mobilizaci	38
3.5.1 Kompetenční zákon	42
3.5.2 Činnost správních orgánů při odvodním řízení.....	51
3.5.3 Výjimky z povinnosti dostavit se k odvodnímu řízení	52

3.6	Vývoj a současný stav aktivní zálohy Armády České republiky.....	53
3.6.1	Historický vývoj aktivní zálohy Armády České republiky	53
3.6.2	Aktivní záloha Armády České republiky.....	53
4	Praktická část	56
4.1	Mobilizace a současná společnost.....	56
4.1.1	Koncepce aktivní zálohy ozbrojených sil ČR.....	59
4.2	Současná právní úprava.....	61
4.2.1	Změny v branných zákonech	62
4.3	Rozpočet Ministerstva obrany.....	66
4.4	Vývoj počtu osob a aktivních záloh v rezortu Ministerstva obrany.....	68
4.5	Problémy a perspektivy současné mobilizace.....	70
4.5.1	Problémy mobilizace spojené s právní úpravou mobilizace, nejasnosti v pojmech a subjektech Ministerstva obrany, které nejsou součástí ozbrojených sil ČR	70
4.5.2	Problémy mobilizace spojené s osobou brance	72
4.5.3	Problémy mobilizace spojené s logistickým zabezpečením	72
4.5.4	Další problémy mobilizace	72
5	Diskuse	73
5.1	Rozpory současné praxe.....	73
5.1.1	Jak udržovat kvalitu záloh	73
5.1.2	Proč vyvíjet úsilí k udržení kvality záloh	74
5.1.3	Jak může být příprava záloh efektivní?	75
5.2	Možnosti optimalizace	76
5.2.1	Zavedení zkrácené základní vojenské služby v délce trvání min. 3 měsíců	76
5.2.2	Zvýšení časové dotace výcviku ze zavedených 8 hodin na 10 hodin denně	78
5.2.3	Využití příslušníků Policie ČR v době mobilizace pro účely Ministerstva obran	79
5.2.4	Ponechání stávajícího systému výcviku	81
5.2.5	Závěr k návrhům na zkrácení doby výcviku v době mobilizace	81
6	Závěr.....	83
7	Seznam použitých zdrojů	85

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Mobilizace ozbrojených sil jako souhrn opatření

Obrázek č. 2: Systém použití státních hmotných rezerv

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Vývoj doktrín

Tabulka č. 2: Analýza možnosti zavedení základní vojenské služby

Tabulka č. 3: Analýza možnosti zvýšení časové dotace na výcvik

Tabulka č. 4: Analýza možnosti využití příslušníku Policie ČR v době mobilizace

Tabulka č. 5: Analýza možnosti ponechání stávajícího systému výcviku

Seznam grafů

Graf č. 1: Podíl na činnostech správních orgánů při krizové situaci

Graf č. 2: Podíl výdajů kapitoly Ministerstva obrany na výdajích státního rozpočtu

Graf č. 3: Podíl výdajů kapitoly Ministerstva obrany na HDP

Graf č. 4: Vývoj počtu osob v resortu Ministerstva obrany v letech 1992-2016

Graf č. 5: Vývoj počtu aktivních záloh v letech 1992-2016

Seznam zkratek

AČR – Armáda České republiky
AZ – Aktivní záloha
AZD – Aktivní záloha dobrovolná
BVP – Bojové vozidlo pěchoty
ČR – Česká republika
ČSFR – Československá federativní republika
EU – Evropská unie
HDP – Hrubý domácí produkt
HOPKS – Hospodářská opatření pro krizové stavy
HR – Hmotné rezervy
IZS – Integrovaný záchranný systém
KVV – Krajské vojenské velitelství
MD – Mobilizační dodávky
MF ČR – Ministerstvo financí České republiky
MO ČR – Ministerstvo obrany České republiky
MR – Mobilizační rezervy
MŠP ČR – Ministerstvo spravedlnosti České republiky
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky
MZV – Ministerstvo zahraničních věcí
NATO – Severoatlantická aliance
NGŠ – Náčelník generálního štábu
NVMO – Normativní výnos ministerstva obrany
OS ČR – Ozbrojené síly České republiky
OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná
PZ – Pohotovostní zásoby
RMO – Rozkaz ministra obrany
SSHR – Správa státních hmotných rezerv
ÚSÚ – Ústřední správní úřady
VZP – Voják z povolání
ZHP – Zásoby pro humanitární pomoc
ZVS – Zkrácená vojenská služba

1 Úvod

Armáda České republiky prošla od svého vzniku po současnost zásadními proměnami. Nejvýznamnějším byl přechod na profesionální armádu v rámci její reformy na počátku tohoto tisíciletí. Úplná profesionalizace armády neznamenal pouze redukci počtů vojáků a civilních zaměstnanců a ukončení přípravy vojáků základní služby. Profesionalizace sebou přinesla také změny v přípravě personálních záloh ozbrojených sil. Původní model přípravy záloh pomocí povinné základní vojenské služby, který byl doplněn o povinná vojenská cvičení vojáků v záloze, byl nahrazen modelem přípravy aktivních záloh.

Současné změny v geopolitickém stavu na Ukrajině, středním východě a v Africe vyvolali změny v bezpečnostní situaci ve světě. Následkem těchto změn je vyvolání zvýšení aktivit příprav v oblasti tvorby zdrojů jako základního předpokladu pro získání dostatečných schopností rychlé reakce na změnu bezpečnostního prostředí. Současné změny v bezpečnostní situaci naznačují, že tvorba a příprava záloh personálu z bývalých vojáků z povolání nebude dostatečná a místo občana při obraně země je nezastupitelné.

V úvodu mé diplomové práce se zaměřím na historický vývoj od roku 1938, který byl pro naše dějiny zlomový, a i v současné době vyvolává rozdílné názory. Dále se v teoretické části práce budu věnovat vymezení základních pojmů, kterých se mobilizace dotýká, včetně popisu důležitých dokumentů, ve kterých je stanoveno, jak postupovat v krizových situacích. Nedílnou součástí práce je výčet a klasifikace mobilizačních aktivit a druhů mobilizace, jako nástroje státu v reakci na vzniklou krizovou situaci. V závěru teoretické části práce se soustředím na činnosti správních orgánů při mobilizaci a vývoj a současný stav aktivních záloh Armády České republiky.

V praktické části se objasňuji chápání mobilizace z pohledu současné společnosti a z ekonomického a právního hlediska. Důležitými částmi práce je především rozbor současné právní úpravy mobilizace a s ní spojené problémy a perspektivy. V diskuzi se pokusím vymezit problémy současné praxe a v návaznosti na ně, stanovit možnosti jejich optimalizace. V závěru diplomové práce zhodnotím proces mobilizace jako významného prvku teritoriální bezpečnosti země, vč. jejího regionálního vyústění. Spolu s nákladovou stránkou mobilizace, která je zřejmá, avšak není určena ke zveřejnění, tak předložená práce, je specificky pojatým vrcholem mého studia na ČZU.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Generálním cílem práce je zpracovat problematiku mobilizace ozbrojených sil za mimořádných opatření, jako jeden z nástrojů reakce státu na bezpečnostní krizi, včetně právního pohledu na roli státu a občana při přípravě a provedení mobilizace. Specifickým cílem praktické části práce je zhodnocení současné právní úpravy z hlediska realizace přípravy občana na obranu státu v době míru a efektivity prováděného výcviku a jejího vlivu na rozsah a kvalitu následných mobilizačních opatření.

2.2 Metodika

Práce je rozdělena do dvou vzájemně navazujících částí, a to na část teoretickou a část praktickou. Pro metodiku zpracování jsou s ohledem na strukturu práce stanoveny následující kroky:

- a) myšlenkový projekt zaměření práce
- b) sběr a shromáždění podkladů, literárních zdrojů, dat a informací
- c) roztřídění a výběr relevantních podkladových materiálů
- d) rozbor a výklad vybraných zdrojů a podkladů
- e) sumarizace a syntetizace získaných poznatků a jejich vyhodnocení

Konkrétní postup zpracování narážel na dvě základní obtíže:

Zprv - velká část materiálů a informací o mobilizačních aktivitách a opatřeních není určena veřejnosti.

Zadruhé – mobilizace aktivních záloh zatím neproběhla, je ovšem „hudbou budoucnosti“ ve střednědobém výhledu. To ovšem znamená, že v praktické části chybí konkrétní empirický materiál. Této skutečnosti tedy musela být podřízena i celá metodika zpracování. Proto byly použity především následující metodické postupy:

V teoretické části převažovala metoda rešeršního zpracování, doplněná metodou historickou a metodami analytickými, analýza textu literárních zdrojů a historických a právních dokumentů, včetně obranných, mobilizačních a výcvikových doktrín. Své místo tu našly i metody interpretační, zejména metoda gramatická (doslovná), částečně i systémová, kde se jednalo o výklad dalších větných celků.

Přestože v praktické části nebylo možné použít ani částečně cosi jako „případovou studii“, byla použita právní analýza současných aktivních právních dokumentů, tj. připravených k okamžité mobilizační reakci, jejich vzájemné komparace a také komparace se současným konkrétním stavem aktivních záloh, zjištěným empirickým pozorováním v terénu, včetně efektivity výcviku. Zde jsem také využil své praktické zkušenosti získaných vojenskými misemi v zahraničí.

Poznatky získané jak v teoretické, tak i v následné praktické části pak byly verifikovány pomocí metody kvalitativního charakteru, totiž více než stovkami neřízených rozhovorů s pracovníky KVV Praha, kteří řeší mobilizaci aktivních záloh a příslušníky VA Vyškov odpovědných za výcvik aktivních záloh, a dále s osobami široké veřejnosti.

Daným postupům pak odpovídá i struktura práce uvedená v obsahu.

Z důvodu toho, že statistické záznamy a ekonomická stránka mobilizace nejsou veřejně přístupné, nebylo je možno v přílohách zveřejnit.

3 Teoretická východiska

3.1 Historické zkušenosti a vývoj v oblasti mobilizace ozbrojených sil

V této kapitole se pokusím shrnout běh událostí, které předcházeli vyhlášení všeobecné mobilizace v roce 1938, která představuje významný historický milník v dějinách Československa. Nejvýznamnějšími událostmi bylo převzetí moci v Německu Adolfem Hitlerem v Německu (1933) a zřízení orgánů Armádního poradního sboru (1932) a Nejvyšší rady obrany státu (1933) v ČSRS. V prosinci 1932 byl zřízen armádní poradní sbor, který řešil zásadní otázky organizace armády, jejího výcviku a mobilizace. Skládal se z dvanácti řádných a tří mimořádných členů. Předsedou byl ministr a místopředsedou generální inspektor branné povinnosti.¹

Nejvyšší rada obrany státu vznikla na základě § 9 zákona obraně státu z roku 1936, ale existovala již od roku 1924 a její činností byla agenda obrany státu. Mezi členy se řadil předseda vlády, který radě též předsedal, a dále ministři vlády jmenovaní prezidentem republiky.²

Dále došlo k vytvoření dokumentů zabývajících se celkovou reorganizací československé armády. Jedním z nich byl dokument s názvem: „Armáda v poli“, vydaný 9. května 1933 generálem Janem Syrovým. Odstartoval tak proces změn v československé armádě trvajících až do konce 30. let. Jednalo se o zcela zásadní reorganizaci a modernizaci ozbrojených sil. Směrnice obsahovala například vymezení nového stupně mezi armádou a divizí, tedy sboru, a určovala přizpůsobení organizace čtrnáctiměsíční mírové armádní službě. Armáda byla rozdělena na dvě části, z nichž zajišťovací měla 12 hraničních oblastí v rámci 6 hraničních pásem a manévrovací zahrnovala 22 divizí a 4 jezdecké jednotky³

V roce 1935 byla zahájena výstavba obranného opevnění, které by v případě napadení, snížilo početní převahu protivníka a zajistilo dostatek času pro přesun jednotek. Dne 16. května 1935 byla uzavřena československo-sovětská smlouva o vzájemné pomoci jako reakce na německo-polskou smlouvu o neútočení z roku 1934.

---

¹ SCHELLE, Karel. Organizace československého státu v meziválečném období (1918-1938). 1 vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 357, ISBN 80-86861-92-9.

² § 10 zákona č. 131/136 Sb., o obraně státu, ve znění pozdějších předpisů.

³ HAMÁK, Bedřich, VONDROVSKÝ, Ivo, Mobilizovaná československá armáda 1938, Dvůr Králové n. L. 2010, s. 7

Na počátku roku 1938 byla reorganizace naší armády ukončena. Mírová československá armáda se skládala ze čtyř zemských vojenských velitelství, sedmi velitelství sborů, sedmnácti pěších divizí a čtyř rychlých divizí. Početní stav armády přesahoval 200.000 mužů. V případě války mělo být od 15. února 1938 připraveno bránit naši vlast 22 divizí, 12 hraničních oblastí v síle divize, 4 rychlé divize, 2 zvláštní skupiny v síle pěší brigády a 55 letek vojenského letectva.⁴

Bezprostřední ohrožení státu si dne 23. září 1938 vyžádalo vyhlášení všeobecné mobilizace. Hlavním velitelem mobilizované armády o síle 1 100 000 mužů, byl prezidentem jmenován dosavadní náčelník generálního štábu generál Ludvík Krejčí. K obraně republiky bylo připraveno 14 velitelských sborů, 34 pěších divizí, 4 rychlé divize a 3 zvláštní skupiny.⁵

Průběh mobilizace byl velmi rychlý, většina záložníků se hlásila do 48 hodin od jejího vyhlášení. I přes zdárný průběh se vyskytlo několik problémů, z nichž k nejvýznamnějším patřilo nenastoupení záložníků německé národnosti a dále pak, situace, ve které se nacházela tehdejší armáda a vláda nebyla jednoduchá a také nevytvářela jednoznačné předpoklady pro úspěšné vedení války s Německem. Pro 1,1 milión mužů bylo k dispozici pouze cca 762 000 a cca 40 000 pistolí všech typů, tedy včetně zbraní po bývalé rakouskouherské armádě a československých legiích. Souběžně s nedostatkem zbraní se projevil i nedostatek munice a výstroje. Mobilitu armády ohrožoval nedostatek vozidel a také jejich řidičů, údernou sílu zase nedostatek tanků a letadel schopných konkurovat soudobé německé výzbroji. Systém pevnostních objektů nebyl zcela dokončen a vyzbrojen dle plánu.

Lze říct, že vzhledem ke změně bezpečnostní situace ve třicátých letech minulého století, vyvinuli ústřední orgány státní správy a armády účinná opatření k zabezpečení přípravy na válku. Na druhé straně jejich realizace vyžadovala mnohem delší čas, než který měli k dispozici. Následkem těchto skutečností byla nedostatečná technická připravenost na vedení úspěšného boje, a to i navzdory skutečnosti, že lidský faktor včetně mobilizačních opatření fungoval efektivně a flexibilně. V prospěch kvality přípravy řízení a realizace samotné mobilizace mluví samotná čísla zmobilizovaného personálu, který se dostavil do určených prostorů v řádu dnů. Dále také schopnost systému flexibilně zabezpečit

---

⁴ ŠRÁMEK, Pavel, *Československá armáda v roce 1938, Brno-Náchod: Nakladatelství a vydavatelství Společnost přátel československého opevnění, 1996, S. 12.*

⁵ STEHLÍK, Eduard. *Srdce armády Generální štáb 1919-2009*, Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2009, S. 34, ISBN 978-80-7278-515-5.

neplánované požadavky mobilizované armády vzhledem k navýšení potřeb dodávek věcných prostředků jakými byly například koňská spřežení a formanské vozy. Nedostatkem mobilizace však byla absence kvalitní výzbroje a výstroje pro všechny personál.

Mobilizovaná československá armáda se skládala ze 4 armád, které se sestávaly ze 14 velitelství sborů, 4 rychlých divizí a 3 skupin. Proti nepříteli se mohlo využít téměř 260 těžkých a 10 000 lehkých objektů opevnění. Dohromady čítala armáda 1,1 milionu mužů, kteří měli k dispozici 780 protitankových kanonů, 1 350 minometů, 2 270 děl a 350 tanků. Téměř 270 protitankových kanonů bylo již umístěno v pevnostech.⁶

Místo rozkazu k boji však bylo našimi politiky dne 30. září 1938 rozhodnuto, že se naše země podrobí mnichovskému diktátu. Naše odhodlaná a k boji připravená československá armáda byla donucena ustoupit bez boje. Vyklizené oblasti byly vzápětí obsazeny německými jednotkami a Maďarsko a Polsko si začalo činit nároky na části československého území.⁷

Po mnichovském diktátu se naše armáda musela vyrovnat s novými úkoly, které představovaly vyklizení pohraničního území, zajištění nové státní hranice a provedení demobilizace.

3.2 Současné pojetí základních pojmů mobilizace

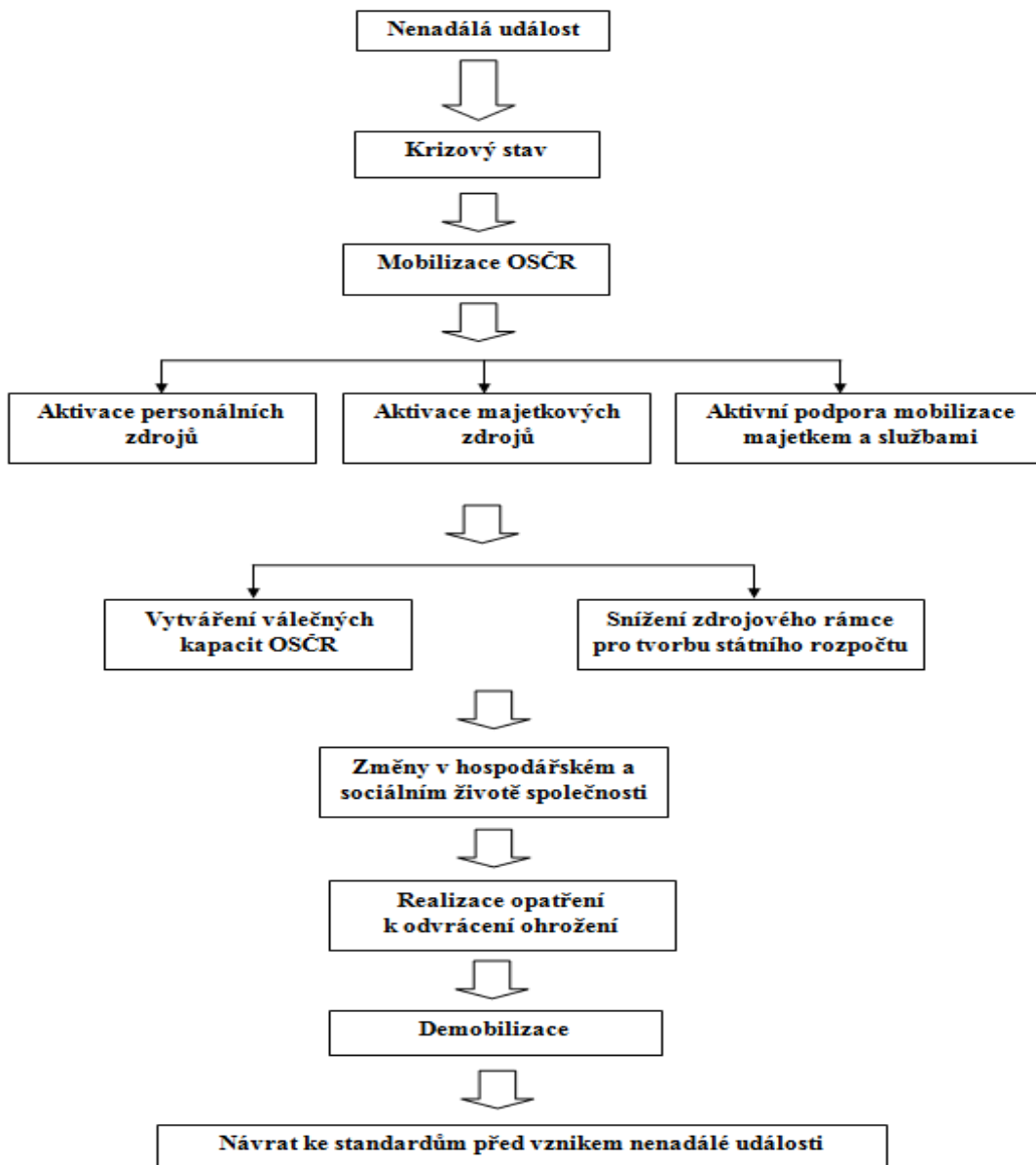
Mobilizace OS ČR není úkolem, který plní pouze MO ČR a ozbrojené síly. Mobilizace se dotýká celé společnosti, a tedy i všech ústředních správních úřadů a úřadů místní správy a samosprávy jako i jejich podřízených složek a součástí. Je tedy nezbytné vymezit základní pojmy pro pochopení principů. Jak jsem již uvedl mobilizace ozbrojených sil je souhrnem opatření, které můžeme přenést i do grafické podoby. (viz. Graf č. 1)

---

⁶ ŠRÁMEK, Pavel. Ve stínu Mnichova: z historie československé armády 1932-1939. Praha: Mladá fronta, 2008. ISBN 8020418482, s. 85-87.

⁷ STEHLÍK, Eduard. Srdce armády Generální štáb 1919-2009, Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2009, S. 34, ISBN 978-80-7278-515-5.

Graf č. 1 Mobilizace ozbrojených sil jako souhrn opatření

Zdroj: vlastní

Mobilizace je definována v § 23 odst. 1 zák. č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování, v platném znění dále jen „branný zákon“, kdy se „mobilizací ozbrojených sil rozumí hromadné povolávání vojáku v záloze k výkonu mimořádné služby za válečného stavu. Mobilizace ozbrojených sil může být částečná nebo všeobecná.“⁸

⁸ § 23 odst. 1 zákona č. 585/2004, o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů.

V § 23 odst. 2 branného zákona je stanoveno, že „mobilizaci nařizuje prezident republiky na návrh vlády. Prezident republiky pak dále vyhláší mobilizaci v hromadných sdělovacích prostředcích.“⁹ „Vyhlášení mobilizace a podrobnosti mobilizace se zveřejní veřejnou mobilizační vyhláškou, doručovanou občanům a právnickým osobám prostřednictvím krajských vojenských velitelství a na úředních deskách územních samosprávných celků“ dle § 23 odst. 3 branného zákona.¹⁰

Opakem mobilizace je **demobilizace**, kterou se rozumí propouštění vojáků z výkonu mimořádné služby. Také demobilizaci nařizuje prezident republiky na návrh vlády po ukončení válečného stavu demobilizačním nařízením dle § 23 odst. 4 branného zákona. Aby bylo možno občanovi naříditi mobilizaci, je nutno mu před tím stanovit povinnost, která je mu dána zák. č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti.¹¹

Branná povinnost – je povinnost státního občana České republiky plnit úkoly ozbrojených sil České republiky, zahrnuje jeho povinnost podrobit se odvodnímu řízení, vykonat vojenskou činnou službu a plnit další povinnosti stanovené zák. č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti. Vznik branné povinnosti je ode dne, v němž dosáhne občan věku 18 let. Mobilizován je také voják, který koná vojenskou činnou službu v době vyhlášení mobilizace.¹²

Voják z povolání - je občan, který vojenskou činnou službu vykonává jako svoje zaměstnání a je ve služebním poměru k České republice. Občan může být povolán do služebního poměru jen na základě vlastní žádosti.¹³

Nenadálá událost je startérem pro vznik krizového stavu, který vyvolá reakci společnosti ve formě mobilizace ozbrojených sil. Mobilizací dojde k aktivaci zdrojů personálu a služeb. Aby bylo možno tyto zdroje aktivovat je nutno mobilizaci ozbrojených sil aktivně podpořit službami (tedy činnostmi) a majetkem. Mobilizací ozbrojených sil budou tedy primárně čerpány lidské zdroje podílející se aktivně na životě společnosti a zdroje majetku, které jsou k tomu užívány a sekundárně budou využívány ty personální, majetkové a produkční zdroje společnosti, které umožní efektivní aktivaci zdrojů primárních. Úspěšná aktivace zdrojů vytvoří podmínky pro vznik válečných kapacit ozbrojených sil, zároveň sníží zdrojový rámec pro činnost ekonomických subjektů

⁹ § 23 odst. 2 zákona č. 585/2004, o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ § 23 odst. 3 zákona č. 585/2004, o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ § 23 zákona č. 585/2004, o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů.

¹² § 23 zákona č. 585/2004, o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ § 2 odst. 1 zák. č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů.

společnosti, tím dojde ke snížení kapacit národního hospodářství, a tedy i tvorbě státního důchodu. Zároveň dojde ke společenským změnám jak v oblasti sociální, tak i hospodářské. Aby bylo možno eliminovat negativní dopad na život občanů společnosti a zároveň vytvořit co nejlepší podmínky pro realizaci opatření k odvrácení ohrožení, následné demobilizace a návratu ke stavu před vznikem nenadálé události je nutná součinnost všech orgánů státní správy.

V České republice jsou právně definovány tyto krizové stavy:

- **Stav nebezpečí** – je možno jako bezodkladné opatření vyhlásit, v případě jsou-li živelnou pohromou, ekologickou nebo průmyslovou havárií, nehodou nebo jiným nebezpečím ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí nebo vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému;¹⁴
- **Nouzový stav** – vláda může vyhlásit v případě živelných pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost společnosti. Nouzový stav se může vyhlásit jen s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území. Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají.¹⁵
- **Stav ohrožení státu** – parlament může na návrh vlády vyhlásit stav ohrožení státu, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy. K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů.¹⁶

Válečný stav – je-li Česká republika napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení, parlament rozhodne o vyhlášení válečného stavu¹⁷.

---

¹⁴ § 3 zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ čl. 5 a čl. 6 úst. zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶ čl. 7 úst. zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ čl. 43 úst. zák. č. 1/1993, Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů.

3.3 Základní koncepční dokumenty obranné politiky

Koncepčních dokumentů zabývajících se tématem obranné politiky vzniklo v České republice velké množství. Od roku 1992 lze definovat šest typů strategických dokumentů:¹⁸

- Doktríny
- Strategie
- Koncepce
- Bílá kniha o obraně
- Transformace
- Vize

Tyto koncepční dokumenty jsou rozděleny na ty, které se zabývají strukturálními změnami v rámci ozbrojených sil a mají za cíl zlepšení situace těchto sil, aby byly lépe schopny čelit novým i starým bezpečnostním výzvám a na ty, které se zabývají předpokládaným vývojem v rámci bezpečnostního prostředí. Jejich nedostatkem je však pouhé popsání současného stavu a absence analytické části.¹⁹

3.3.1 Vývoj doktrín

Tabulka č. 1: Vývoj doktrín

Rok 1991	Vojenská doktrína ČSFR
Rok 2000	První oficiální hierarchie doktrín AČR po vstupu České republiky do NATO. Doktríny byly číslovány tak, aby byla zřejmá jejich hierarchie v národním rámci i návaznost na spojenecké publikace.
Rok 2004	Jako reakci na budoucí profesionalizaci byl správou doktrín zpracován návrh Koncepce tvorby doktrín, vojenských předpisů a služebních publikací.

¹⁸ PERNICA, Bohuslav. *Profesionální armáda v České republice: prvních pět let*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2012. ISBN 8086729729, s. 12.

¹⁹ PERNICA, Bohuslav. *Profesionální armáda v České republice: prvních pět let*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2012. ISBN 8086729729, s. 12.

Rok 2009	V důsledku změn v legislativních normách došlo k revizi a optimalizaci doktrínální soustavy armády České republiky. Nový návrh začal členit hierarchii doktrín do tří úrovní (strategické, operační a taktické).
Rok 2010	Byl nový návrh soustavy doktrín armády ČR přijat

Zdroj: Doktríny. *Doktríny* [online]. [cit. 2017-10-19]. Dostupné z: https://doctrine.vavyskov.cz/_casopis/2011_2/2011_2_1a.html

Navržená soustava dokumentů AČR je obecně tvořena vojenskými předpisy a vojenskými publikacemi. Vojenské předpisy mohou obsahovat pouze ustanovení normativní povahy, odlišují se pouze svým obsahem a lze je tedy členit podle odbornosti. Vojenské publikace se podle druhu a účelu dále dělí na vojenské doktríny a odborné publikace:

a) vojenské doktríny jsou:

- doktrína AČR;
- doktríny charakteru JOINT (jak národní, tak alianční, které lze převzít z hierarchie doktrín NATO);
- doktríny složek sil;
- doktríny funkčních oblastí;
- doktríny druhů vojsk.

b) odborné publikace zahrnují:

- metodiky;
- programy přípravy;
- příručky;
- ostatní odborné publikace včetně terminologických slovníků.

Aktuální doktrínální soustava je tvořena celkem 1 309 vojenskými předpisy a služebními pomůckami (k operačnímu a bojovému použití vojsk se jich vztahuje jen 25 %) a 151 vojenskými publikacemi.

Proces tvorby dokumentů doktrínální soustavy je realizován na základě:

- RMO č. 29/2009 o přípravě, schvalování a vyhlášení vnitřních předpisů v působnosti Ministerstva obrany a vydávání Věstníků Ministerstva obrany;
- NVMO č. 36/2009 Pravidla pro zpracování vnitřního předpisu a jeho vyhlášení ve Věstníku Ministerstva obrany;
- NVMO č. 20/2010 Příprava a schvalování vojenského předpisu;
- Nařízení NGŠ č. 10/2009 Vydávání vojenských doktrín a zřízení Výboru pro koordinaci tvorby vojenských doktrín, vojenských předpisů a služebních pomůcek.²⁰

3.3.2 Doktrína Armády České republiky

Současná doktrína AČR z roku 2010 definuje, vymezuje a objasňuje operační a strategické principy pro přípravu, vedení a zabezpečení jednotlivých typů operací, na kterých se AČR může v souladu s právními předpisy, mezinárodními smlouvami a řídicími akty Ministerstva obrany ČR podílet v rámci mnohonárodního uskupení nebo se může vést samostatně.²¹

Doktrína AČR dále stanovuje orientaci AČR na schopnosti odpovídající základním úkolům ozbrojených sil stanoveným zákonem, ale zároveň požaduje, aby tyto schopnosti byly využitelné v zahraničních operacích. AČR by měla podle doktríny být budována jako jeden soubor univerzálně využitelných a nasaditelných sil. Výstavba a rozvoj jsou orientovány na požadavky nejpravděpodobnějších operací a musí být schopny reagovat na měnící se nároky.²² Z výše popsaného je zřejmé, že výstavba AČR musí být co nejvíce kompletní a tomu musí odpovídat i charakter armády.

3.3.3 Koncepce výstavby Armády České republiky 2025

Koncepce výstavby armády České republiky 2025 je základním dokumentem definujícím požadavky na výstavbu AČR k obraně České republiky a stanovuje strategii

---

²⁰ Doktríny. *Doktríny* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: http://doctrine.vavyskov.cz/_casopis/2011_2/2011_2_1a.html

²¹ Doktrína AČR, dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf, str. 4

²² Doktrína AČR, dostupné z: https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf, str. 65.

jejich dosažení v kontextu kolektivní obrany. Reaguje na změnu bezpečnostního prostředí s predikcí jeho vývoje v horizontu 2025. Vychází ze záměru použití AČR a předpokládaného zdrojového rámce.²³

Koncepce je zpracována v souladu se zákonem č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR a vychází z Bezpečnostní strategie ČR, Obranné strategie ČR a Dlouhodobého výhledu pro obranu 2030. Koncepce dále zohledňuje bezpečností a vojenské dokumenty NATO a EU a výstupy z procesů jejich obranného plánování²⁴. Kromě dlouhodobých trendů reflektuje i na současnou zhoršující se bezpečnostní situaci, zejména pokračující napětí na východní a jižní hranici NATO a migrační krizi.

Koncepce bude naplňována ve dvou krocích, tzv. milnících.

První milník 2020 – je zaměřen na stabilizaci a doplnění personálu a náhradu opotřebené vojenské techniky.

Druhý milník 2025 – je zaměřen na modernizaci stávající techniky nebo její obměnu.²⁵

3.3.4 Plán obrany

Aby bylo možno provést efektivní mobilizaci zdrojů a její podporu, je nutno definovat požadavky na zabezpečení těchto procesů a úlohu jednotlivých subjektů při její realizaci. Za tímto účelem je zpracován a průběžně aktualizován Plán obrany.

Plán obrany je základní plánovací dokument pro řízení a organizaci zajišťování obrany státu a vychází ze zákonů a dodržuje dokumenty bezpečnostní politiky (je v souladu se zákonem č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., Bezpečnostní strategií ČR a Vojenskou strategií ČR). Plán obrany se zpracovává na čtyřleté období, předkládá jej ministr obrany a schvaluje ho vláda.²⁶

---

²³ Koncepce výstavby AČR 2025, dostupné z:
http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/KVA__R_ve__ejn___verze.pdf
str. 5.

²⁴ Koncepce výstavby AČR 2025, dostupné z:
http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/KVA__R_ve__ejn___verze.pdf
, str. 5.

²⁵ Koncepce výstavby AČR 2025, dostupné z:
http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/KVA__R_ve__ejn___verze.pdf
, str. 6.

²⁶ Plán obrany dostupný z http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/Pl_n_obrany1.pdf.

Plán obrany ČR zahrnuje procesy:

- **obrného plánování** - souhrn činností, procedur a vazeb, realizovaných státními orgány k určení cílů, potřeb a úkolů obrany státu a z nich vyplývajících postupů, termínů jejich plnění a způsobů kontroly. Působí na plánování ozbrojených sil, výzbroje, zdrojů, spojovacích a informačních systémů a na plánování logistiky;
- **operačního plánování** - plánovací proces, jehož cílem je rozpracovat vojensko-strategické cíle do komplexních plánů vojenských operací sladěných v čase a prostoru;
- **plánování připravenosti obranného systému státu** - plánovací proces k zajištění komplexní připravenosti systému obrany státu;
- **plánování příprav k záchranným pracím a k plnění humanitárních úkolů** - nástroj k odvracení nebo omezení bezprostředního působení nepříznivých důsledků mimořádných událostí tvořen soustavou prvků, činností a opatření legislativního, ekonomického a odborného charakteru.

Plán obrany ČR dále zahrnuje:

- Činnost státu při zajišťování obrany České republiky před vnějším napadením, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení;
- Přehled sil a prostředků a plán jejich doplňování;
- Plán hospodářské mobilizace;
- Plán nezbytných dodávek;
- Plán operační přípravy státního území;
- Předběžné operační plány a stálé obranné plány;
- Katalog opatření pro Národní systém reakce na krize;
- Manuál NATO systému reakce na krize.

Je tvořen souborem dokumentů, které stanovují opatření a postupy k zajišťování obrany státu a ke splnění požadavků na zabezpečení mezinárodních smluvních závazků o společné obraně. Jedná se o tyto dokumenty:²⁷

---

²⁷ Plán obrany dostupný z http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/Pl_n_obrany1.pdf.

3.3.4.1 Činnosti státu při zajišťování obrany ČR před vnějším napadením

Jedná se o vymezení zásadních úkolů a opatření Ministerstva obrany a ostatních ministerstev, které jsou plněny za stavu ohrožení státu a za válečného stavu a tvoří ho:

1. Činnost rezortu MO při zajišťování obrany ČR:

- a) systém velení a řízení při použití OS ČR k obraně ČR a plnění smluvních závazků;
- b) normativní výnos MO č. 75/2010 k monitorování radiační situace v míru a prostředky AČR;
- c) požadavek MO na zpracovatele, kdy tento dokument obsahuje Souhrnnou bilanci věcných prostředků k zabezpečení OS ČR.

2. Činnost zpracovatelů při zajišťování obrany ČR (přehledy činností zpracovatelů jsou součástí jejich dílčích plánů obrany).

3.3.4.2 Přehled sil a prostředků a plán jejich doplňování. Obsahuje:

1. Přehled sil a prostředků - uvádí síly a prostředky, které je možno nasadit k eliminaci vojenského ohrožení a plnění smluvních závazků s uvedením jejich počtů, vybavení a možností, tvoří jej:
  - Přehled sil a prostředků mírové organizační struktury ozbrojených sil České republiky;
  - Přehled sil a prostředků mobilizačně rozvíjených a vytvářených útvarů;
  - Plán rozvoje ozbrojených sil České republiky.
2. Přehled sil a prostředků zpracovatelů a přehled sil a prostředků, které uvolňují nebo požadují ke svému doplnění za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu - vychází z požadavků specifikovaných MO ČR a z vlastních úkolů zpracovatelů dílčích plánů obrany vyplývajících z dané působnosti a je zpracováván za stavu ohrožení státu.
3. Požadavky státních institucí na určení věcných prostředků – jsou zpracovávány v souladu s nařízením vlády č. 51/2004 Sb., o plánování obrany státu, §5.

3.3.4.3 Plán hospodářské mobilizace

Obsahuje Plány hospodářské mobilizace příslušných ústředních správních úřadů, kterým je svěřena pravomoc k řízení OS ČR a ozbrojených bezpečnostních sborů.

Plány vycházejí z požadavků na zajištění mobilizačních dodávek pro potřeby ozbrojených sil České republiky a ozbrojených bezpečnostních sborů za stavu ohrožení státu a za válečného stavu. Plány se zpracovávají podle zvláštního právního předpisu²⁸ a jsou průběžně aktualizovány v závislosti na požadavcích na mobilizační dodávky a jejich smluvním zajištění. Za zpracování odpovídá příslušný ústřední správní úřad. Plán za ústřední správní úřad schvaluje odpovědný ministr.

3.3.4.4 Plán nezbytných dodávek

Obsahuje požadavky na zajištění nezbytných dodávek pro uspokojení základních životních potřeb, podporu činnosti hasičských záchranných sborů a havarijních služeb a podporu výkonu státní správy a přehled jejich dostupných dodavatelů. Obsah plánu je stanoven vyhláškou SSHR29 a je zpracováván jako samostatná část krizového plánu všech zpracovatelů. V současné době jsou plány nezbytných dodávek průběžně aktualizovány s využitím informačního systému pro plánování civilních zdrojů ARGIS.

3.3.4.5 Plán operační přípravy státního území

Plán operační přípravy státního území České republiky v určeném časovém úseku popisuje a konkretizuje činnosti a opatření operační přípravy státního území České republiky v návaznosti na zásady a postupy stanovené v Koncepti operační přípravy státního území České republiky, schválené usnesením vlády České republiky ze dne 7. prosince 2005 č. 1604.

Ministerstvem obrany ve spolupráci s ostatními zpracovateli je zpracováván Souhrnný přehled objektů, navrhovaných za objekty důležité pro obranu státu³⁰ a Souhrnný

---

²⁸ § 9 vyhlášky SSHR č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy, ve znění vyhlášky č. 542/2002 Sb.

²⁹ § 2 vyhlášky SSHR č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy, ve znění vyhlášky č. 542/2002 Sb.

³⁰ § 29 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

přehled objektů, které za stavu ohrožení státu a za válečného stavu mohou být napadeny³¹. Souhrnné přehledy jsou schváleny vládou České republiky a pravidelně aktualizovány.

3.3.4.6 Koncepty předběžných operačních plánů a stálých operačních plánů

Předběžné operační plány a stálé obranné plány pro vojenská ohrožení (stav ohrožení státu a válečný stav) nejsou zpracovány vzhledem k tomu, že v současné době nebyla vyhodnocena žádná bezpečnostní hrozba vnějšího ohrožení České republiky nebo členské země NATO. Plány bude zpracovávat Ministerstvo obrany v úzké součinnosti s orgány aliančního vedení až při možném vnějším ohrožení České republiky nebo členské země NATO.

3.3.4.7 Katalog opatření pro národní systém reakce na krize

1. Seznam opatření pro Národní systém reakce na krize:

Je souborem nezbytných opatření, která bude Česká republika přijímat při vzniku vojenských i nevojenských krizových situací, a to i ve vztahu k NATO systému reakce na krize (NATO Crisis Response System /NCRS/).

Seznam opatření pro NSRK je podkladem pro zpracování Katalogových listů.

Obsahuje:

- opatření k předcházení vzniku, resp. omezení možností vzniku bezprostředně hrozící krizové situace a jejich potencionálních následků;
- opatření k zajištění činnosti při vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu;
- opatření a činnost státu související s použitím jeho disponibilních sil, prostředků a zdrojů při řešení vzniklé krizové situace.³²

2. Katalog opatření pro Národní systém reakce na krize

Obsahuje informace a procedury k zajištění jednotného postupu výkonných prvků bezpečnostního systému České republiky při řešení vojenských i nevojenských krizových situací. Je složen z Katalogových listů zpracovatelů, ve kterých je rozpracována realizace opatření uvedených v Seznamu opatření pro NSRK.³³

---

³¹ § 7 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

³² Usnesení vlády ČR ze dne 16. 12. 2008 č. 1591.

³³ Usnesení vlády ČR ze dne 16. 12. 2008 č. 1591.

3.3.4.8 Manuál NATO systému reakce na krize

Je dokument NATO, který přehledným způsobem popisuje systém krizového řízení NATO, jednotlivé fáze tohoto procesu a stanovuje procedury pro realizaci opatření, umožňujících včasnou, koordinovanou a přehledným, selektivním způsobem organizovanou reakci na možné krize. Slouží jako základ pro vytvoření národního systému reakce na krize, je pravidelně aktualizován na mezinárodních konferencích „NCRS“.³⁴

3.4 Klasifikace mobilizačních aktivit

Ozbrojené síly se člení na armádu, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž dle zák. č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR. OS ČR tvoří vojáci v činné službě (v době míru pouze vojáci z povolání). Vojáci v záloze jsou součástí OS ČR pouze v době konání cvičení anebo až při povolání k mimořádné službě za krizového stavu. Jejich primárním úkolem je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. Ozbrojené síly plní další úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.³⁵

Důležitou roli hrají rovněž při střežení objektů důležitých pro obranu státu, při zajišťování ochrany státních hranic, při zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, při záchranných pracích či humanitárních úkolech při pohromách nebo jiných závažných situacích, které ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty.³⁶

Armáda České republiky musí být trvale připravena k obraně ČR a ke splnění úkolů, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků ČR o společné obraně proti napadení. Úkoly Armády České republiky jsou stanoveny v zákonech č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR a zák. č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání. Splnění těchto úkolů zabezpečuje bojová a mobilizační pohotovost OS ČR a její všestranné zabezpečení.

Bojová a mobilizační pohotovost je souhrn opatření, z nichž rozhodujícími je mobilizační pohotovost, odborná a praktická připravenost personálu k plnění úkolů ve funkcích dle určení, zabezpečení všemi druhy majetku k vedení bojové činnosti útvarů OS ČR. Mírová struktura OS ČR odpovídá mírovým potřebám, tedy takovému stavu, kdy

---

³⁴ Plán obrany dostupný z http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/Pl__n_obrany1.pdf

³⁵ zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶ Vláda České republiky. *Vojenské strategie České republiky* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/vojenska-strategie-ceske-republiky-2118/#kap2>.

není nutno mít neprodleně k dispozici velké ozbrojené síly. Ozbrojené síly tedy pomocí procesů mobilizace přecházejí z mírové na válečnou organizační strukturu. Dále jsou uváděny do vyšších stupňů bojové pohotovosti v návaznosti na vyhlášení mimořádných opatření za stavu ohrožení státu a za válečného stavu.

Po vyhlášení příslušného stupně bojové pohotovosti útvary, které mají určenu válečnou organizační strukturu, dosahují připravenosti k plnění úkolu v posádce (nebo v určeném prostoru) v čase, stanoveném kategorií připravenosti. Uvádění OS ČR do vyšších stupňů bojové pohotovosti je realizováno postupně pomocí opatření, kterými je zabezpečován organizovaný nárůst jejich bojeschopnosti.

K realizaci uvedených opatření přechodu OS ČR z mírového na válečný stav je využívána mobilizace ozbrojených sil, tedy organizované hromadné povolání vojáků v záloze k mimořádné službě v ozbrojených silách ČR, doplnění stavu vojenských útvarů na válečné počty.

3.4.1 Nárůst obranných kapacit společnosti jako její reakce na bezpečnostní krizi

3.4.1.1 Koncepce aktivní zálohy ozbrojených sil České republiky

Je soubor cílů a postupů pro rozvoj Aktivní zálohy ozbrojených sil ČR vycházející z Bílé knihy o obraně. Je komplexním, realistickým a dlouhodobě efektivním řešením tvorby a přípravy zálohy ozbrojených sil ČR. Je nástrojem pro eliminaci komplikací, kterými byly dosud jednotky a jednotlivci AZ postiženi. Vytváří prostor pro řešení, které umožní pružné doplňování podle aktuálních potřeb ozbrojených sil ČR, kariérní růst a výchovu specialistů. Je v souladu s Koncepcí mobilizace a koncepcí přípravy občanů k obraně státu.³⁷

Koncepce v budoucnu předpokládá vyšší počet příslušníků AZ, intenzivnější a jejich delší výcvik, operační mírové nasazení doma i v zahraničí, ocenění práce a podpora ze strany zaměstnavatelů.

Stav do realizace nové koncepce AZ - předurčeno 2382 vojáků (reálně naplněno 1165 vojáků), převažovaly pěší krajské roty se strážní funkcí, kdy kurz základní přípravy trval po dobu 8 týdnů, v průběhu roku max. 3 týdny výcviku, komplikované a omezené možnosti

---

³⁷ Koncepce aktivní zálohy ozbrojených sil České republiky, dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/assets/dokumenty-a-legislativa/dokumenty/koncepce-az.pdf>

nasazení AZ, absence motivace zaměstnavatelů, znevýhodnění OSVČ, během činné služby refundace civilní mzdy a roční odměna 6000,-Kč a dále absence dalších benefitů a slabé morální ocenění (pouze jeden druh vyznamenání pro AZ)

Budoucí stav AZ - předurčeno až 5000 vojáků (možnost doplnění bývalými VZP), více jednotek u bojových útvarů a specialistů, kurz základní přípravy po dobu 12 týdnů, v průběhu roku až 4 týdny výcviku, operační mírové nasazení AZ doma i v zahraničí, morální i finanční podpora zaměstnavatelů a OSVČ, plat odpovídající systematizovanému místu a roční odměna 18000,-Kč a přístup k benefitům (rekreace, zdravotní péče atd.) jako VZP a morální ocenění (resortní vyznamenání, vycházkové stejnokroje atd.)

Náklady na přípravu vojáka AZ jsou cca 7x nižší než na roční zaměstnání VZP, tudíž koncept AZ je zárukou udržení schopností OS ČR i při sníženém rozpočtovém rámci. Neznamena to však, že VZP mohou být zcela nahrazeni vojáky AZ, především z důvodů nižší připravenosti dané kratší dobou výcviku v roce a možností se vyvázat z nasazení v míru.

3.4.1.2 Koncepce mobilizace ozbrojených sil ČR

Je aktualizací Koncepce mobilizace 2005, reflektuje optimalizaci bezpečnostního systému ČR, respektuje Bezpečnostní strategii ČR a Vojenskou Strategii ČR. Je řešením způsobu hromadného doplnění vojenských útvarů osobami, materiálem a majetkem. Popisuje způsob mobilizační přípravy v míru a procesu převedení ozbrojených sil ČR z mírové do válečné organizační struktury. Je odpovědí na restrukturalizaci resortu Ministerstva obrany vyvolanou sníženou kapitolou rozpočtu, takže v míru minimalizuje čerpání finančních prostředků na přípravu doplňování a mobilizaci a tyto náklady přesouvá do období realizace mimořádných opatření a mobilizace.

Realizace mobilizace v době míru a za krizových stavů dle Koncepce mobilizace ozbrojených sil ČR:

Mírový stav:

- branná povinnost občanů vyplývá ze zákona
- pro doplňování OS ČR slouží aktivní záloha
- majetkové zajištění je realizováno akvizicemi

Mimořádná opatření:

- umožňují převedení ozbrojených sil ČR z mírové do válečné organizační struktury

- naplňování branné povinnosti (realizace obvodního řízení, intenzivní příprava AZ atd.)
- příprava a revizní opatření

Stav ohrožení státu:

- branná povinnost je realizována na základě povinnosti
- je vyhlášena všeobecná mobilizace, OS jsou doplňovány výběrovým způsobem
- státní rozpočet je upraven ve prospěch zvyšování schopností obrany státu

Válečný stav:

- branná povinnost je realizována na základě povinnosti
- je vyhlášena všeobecná mobilizace
- stát přechází na krizový rozpočet.

3.4.1.3 Koncepce přípravy občanů k obraně státu

Spektrum hrozeb se rozšiřuje, a proto je třeba obranu chápat komplexně a umožnit občanům přípravu ke zvládnutí krizových situací. Příprava občanů vyžaduje, vzhledem k prolínání vnitřních a vnějších bezpečnostních hrozeb, kombinaci vojenských a civilních přístupů. Základem přípravy občanů k obraně je dobrovolný princip a vzdělávací charakter. Pouhé drily nejsou efektivní, naopak praktické informace využitelné i v každodenním životě občana přinášejí vyšší míru připravenosti obyvatelstva.

Koncepce přípravy občanů k obraně je společný záměr Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a dalších institucí. Je zaměřena a podle toho obsahově uzpůsobená, na různé cílové skupiny (komplexní úředníky státní správy a samosprávy, školní mládež a pedagogy a ostatní dospělé občany). Obecně každému dostupná informační platforma (návodů, postupy, e-learning) skrze web Ministerstva obrany, zahájená v roce 2013 návrhy legislativních změn, vzdělávacích metodik (včetně zohlednění v rámcových vzdělávacích programech škol) a výstavbou dotačních a rozvojových programů. Koncepce přípravy občanů k obraně státu není návratem k cvičením civilní obrany.

3.4.2 Druhy mobilizace ozbrojených sil

Hromadná mobilizace - organizované hromadné povolání vojáků v záloze k mimořádné službě v ozbrojených silách ČR, doplnění stavu vojenských útvarů na válečné počty a převedení hospodářství z mírového na válečný stav. Zpravidla se realizuje spolu

s doplněním ozbrojených sil ČR věcnými prostředky z civilního sektoru a převzetím civilních objektů pro potřebu AČR. Mobilizace může být všeobecná nebo částečná a vyhláší ji prezident ČR. Její provedení v AČR ukládá ministr obrany ČR nebo v jeho zastoupení náčelník Generálního štábu AČR.

Výběrová mobilizace - na základě vývoje situace mohou být vybrané útvary doplněny vojáky v záloze a věcnými prostředky.

3.4.3 Vytváření zdrojů vlastními silami

Rezort ministerstva obrany plánuje doplnění majetku jako je výzbroj, výstroj, technika a materiál pro mobilizačně vytvářené ozbrojené síly. Toto doplnění je realizováno z vlastních zdrojů, kterými jsou zejména skladové zásoby a ze zdrojů z civilního sektoru, kdy jsou využívány smluvní dodávky na základě Plánu hospodářské mobilizace a věcné prostředky.

Doplnění z vlastních zdrojů probíhá ze skladových zásob, kterými jsou vybrané druhy výzbroje, výstroje a techniky, vedené jako nedotknutelné zásoby. Celkový počet a objem těchto zásob podléhá stupni utajení, tudíž ho zde nemohu uvést.

Doplnění věcnými prostředky je realizováno až v době samotné mobilizace, a to v případě, že dojde k vyčerpání zdrojových možností rezortu ministerstva obrany³⁸. V tomto případě se pro potřeby dalšího doplňování využije doplňování majetku a služeb v rámci věcných prostředků. Věcné prostředky se rozdělují na movité a nemovité. Jedná se o prostředky ve vlastnictví státu, územních samosprávných celků, právnických a fyzických osob. Tento proces probíhá ve dvou úrovních:

1. Na základě kalkulace ministerstva obrany jsou zpracovány souhrnné požadavky potřeb a poté je provedena analýza registrů ústředních správních úřadů a územních samosprávných celků a dále je vypracována celková bilance možností zabezpečení věcnými prostředky. Základním dokumentem této analýzy je Plán doplnění věcných prostředků.
2. V rámci samotné působnosti KVV jsou vypracovány dílčí plány obrany území pro zabezpečení obrany územních samosprávných celků. V dílčích plánech jsou obsaženy potenciaální požadavky ozbrojených sil České republiky. Základním dokumentem je Bilance věcných prostředků.

---

³⁸ zákon č.222/99 Sb. o zajišťování obrany ČR, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

Věcné prostředky jako takové se v době míru nepožizují a celý proces je realizován až v době zhoršující se krize. Rezort ministerstva obrany začne uplatňovat konkrétní požadavky až v době vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. Uplatňování požadavků bude realizováno cestou územně-správních celků na základě „Dodávacího příkazu“, který určí požadované věcné prostředky a který se předá držitelům věcných prostředků, a na základě rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností se movitá či nemovitá věc nebo služba stane věcným prostředkem pro zajišťování obrany státu.

V době zhoršující se mezinárodní situace, která by mohla přerůst v ozbrojený konflikt, budou jednotlivé prvky bezpečnostního systému České republiky přijímat příslušná opatření k zajištění bezpečnosti České republiky a v rámci těchto opatření bude započat proces akvizice. Tento proces bude současně se zabezpečováním věcných prostředků, zajišťovat vojenskou výzbroj, techniku a materiál. Toto bude probíhat formou přímých nákupů na základě dohodnutých smluv, nebo formou nezbytných mobilizačních dodávek. To znamená, že vybrané firmy budou za smluvených podmínek zajišťovat výrobu vojenského materiálu výhradně pro potřeby ozbrojených sil České republiky.

Mobilizace do války není vnímána jen jako mobilizace armády a zdrojů k tomu potřebných. Je chápána jako souhrn opatření všech ústředních správních úřadů k zabezpečení obrany demokratických principů a chodu společnosti s cílem minimalizovat omezení osobních práv a svobod občanů.

3.4.4 Systém hospodářských opatření pro krizové stavy (HOPKS)

Pokud se společnost dostane do krizové situace, je nutné mít připraveny prostředky a služby, které je možno využít k okamžitému použití ve prospěch obyvatel, kteří jsou touto situací nějak zasaženi. Tyto prostředky a služby slouží především pro nouzové přežití obyvatel, pro podporu integrovaného záchranného systému (IZS) a pro podporu činnosti státní správy. Tuto činnost má na starost dle zákona Správa státních hmotných rezerv (SSHR) a celá je rozpracována v tzv. „Systému hospodářských opatření pro krizové stavy (HOPKS)“.

Při řešení krizových situací osoby a orgány pracují s rozsáhlým množstvím informací, které musí shromažďovat, ověřovat, třídít a analyzovat. K tomu, aby jejich práce byla co nejrychlejší a nejpřesnější, se používají různě informační systémy, které zabezpečují „Informační podporu“ řešení krizových situací.

System HOPKS zahrnuje:

- systém nouzového hospodářství,
- systém hospodářské mobilizace,
- použití státních hmotných rezerv,
- výstavbu a údržbu infrastruktury,
- regulační opatření.

System nouzového hospodářství zajišťuje, aby nezbytné dodávky pro uspokojování základních životních potřeb obyvatelstva, podporu činnosti hasičských záchranných sborů a havarijních služeb a podporu výkonu státní správy, probíhaly způsobem obvyklým pro období mimo krizové stavy.³⁹

System hospodářské mobilizace tvoří organizační, materiální, personální a jiná opatření, kterými ústřední správní úřad zabezpečuje mobilizační dodávku, tj. nezbytnou dodávku pro potřeby ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů a je určen k podpoře jejich činnosti za stavu ohrožení státu a válečného stavu.

System HM vychází ze zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, a vyhlášky Správy státních hmotných rezerv č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy.

K zajištění plnění úkolů v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy (HOPKS) Správa státních hmotných rezerv (Správa) vydala metodiky plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému hospodářských opatření pro krizové stavy. Pro upřesnění úkolů na každý rok vydává Správa státních hmotných rezerv zaměření plnění úkolů v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy.

Objednatelé mobilizačních dodávek (MD) - příslušné ústřední správní úřady (ÚSÚ) – MO ČR, MV ČR, MF ČR, MSp ČR, za rozsah své působnosti ve státní správě formulují jednotlivé mobilizační dodávky. Požadavky na ně předávají písemnou formou konkrétnímu dodavateli.

---

³⁹Správa státních hmotných rezerv České republiky. *Hospodářská mobilizace* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: [http://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/system_hospodarskych_opatreni_pro_krizove_stavy\(HOPKS\)/Stranky/hospodarska_mobilizace.aspx](http://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/system_hospodarskych_opatreni_pro_krizove_stavy(HOPKS)/Stranky/hospodarska_mobilizace.aspx)

Prioritním zdrojem dodávek jsou podnikatelé, kteří dokáží v rámci svého podnikání nezbytné výrobky, práci a služby dodat. Dalším zdrojem dodávek jsou předem vytvářené rezervy v rámci státních hmotných rezerv, popřípadě prostředky obdržené v rámci mezinárodní spolupráce a pomoci.

Správa státních hmotných rezerv v rámci ekonomických možností a potřeb České republiky koordinuje zajištění mobilizačních dodávek mezi objednateli a dodavateli MD.

Realizace mobilizační dodávky je zajištěna smlouvou mezi objednatelem a dodavatelem MD.

Použití státních hmotných rezerv

Oblast státních hmotných rezerv (SHR), které se z hlediska účelu použití člení na:

- hmotné rezervy (HR),
- mobilizační rezervy (MR),
- pohotovostní zásoby (PZ),
- a zásoby pro humanitární pomoc (ZHP).

Odpovědnost za pořízení, udržování a financování SHR je jednou ze tří základních působností SSHR. Jednou z hlavních činností SSHR v této oblasti je cíleně a včasné zajistit „Použití státních hmotných rezerv za krizových stavů“ pro obyvatelstvo a regiony postižené krizí.

Na řešení krizových situací se dle platné legislativy podílí orgány krizového řízení na všech stupních státní správy. Hlavním úkolem těchto orgánů je zajišťování věcných zdrojů dle požadavků přicházejících z postižených oblastí a k tomuto účelu je platnou legislativou stanovena „Působnost orgánů při zajišťování věcných zdrojů“

Působnost orgánů při zajišťování věcných zdrojů je stanovena obecně závaznými právními předpisy a v jejich rámci upřesněna prováděcími předpisy a metodickými pokyny.

Graf č. 2: Systém použití státních hmotných rezerv

Zdroj: Správa státních hmotných rezerv České republiky. [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: [http://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/system-hospodarskych-opatreni-pro-krizove-stavy\(HOPKS\)/Stranky/hospodarska-mobilizace.aspx](http://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/system-hospodarskych-opatreni-pro-krizove-stavy(HOPKS)/Stranky/hospodarska-mobilizace.aspx)

Zejména se jedná o tyto normy:

- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška Správy státních hmotných rezerv č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy,

- nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon),
- Usnesení vlády ze dne 4. ledna 2012 č. 14 k Metodice pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace (Usnesení č. 14/2012 a Metodika).

Výstavbu a údržbu infrastruktury – požadavky na výstavbu vyplývají z krizových plánů.

Regulační opatření slouží k hospodárnému využívání zdrojů a snížení spotřeby nedostatkových surovin, výrobků a energií nebo k usměrnění spotřeby v souladu s krizovými plány v případech, kdy krizová situace nabývá takového rozsahu, že běžné ekonomické nástroje nejsou při zajišťování nezbytných dodávek účinné.

3.5 Činnosti správních orgánů při mobilizaci

Orgány krizového řízení

Ústředním orgánem krizového řízení České republiky je vláda, správní úřady (ministerstva a jiné správní úřady s vymezenou územní působností a vymezenými kompetencemi), Česká národní banka, orgány krajů, obcí s rozšířenou působností a orgány obcí.

1. Vláda

Vláda je ústředním orgánem krizového řízení. Plní úkoly stanovené zákonem jak při zajišťování připravenosti ČR na krizové situace, tak při jejich řešení nebo k ochraně kritické infrastruktury.⁴⁰

Ukládá úkoly ostatním orgánům krizového řízení, řídí je a kontroluje jejich činnost. Určuje ministerstvo nebo jiný správní úřad, pro koordinaci přípravy na řešení určité krizové situace v případě, kdy příslušnost ke koordinující funkci nevyplývá z působnosti stanovených ve zvláštním právním předpisu. Vláda zřizuje Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací.⁴¹

2. Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra jako nejdůležitější subjekt krizového řízení a ústřední správní úřad, do jehož působnosti daná problematika spadá, má ze zákona svěřen nejrozsáhlejší okruh úkolů v několika oblastech. První oblastí je příprava na mimořádné události, oblast

⁴⁰ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva a dále zapojení České republiky do mezinárodních Záchraných operací při mimořádných událostech v zahraničí a poskytování humanitární pomoci do zahraničí v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí.⁴²

Může sjednocovat postupy v oblasti krizového řízení. Provádí kontrolu zajištění připravenosti ministerstev a ostatních správních úřadu na řešení krizových situací a ve spolupráci s příslušným ministerstvem provádí kontrolu krizových plánů kraje.⁴³

3. Orgány kraje

Hasičský záchranný sbor zaujímá zvláštní postavení v dané souvislosti, který jako orgán státu s postavením jeho organizační složky není součástí orgánů kraje, avšak zákon mu ukládá povinnost vykonávat úkoly krajského úřadu, a to vedle svých vlastních úkolů, které vykonává v oblasti krizového řízení přímo na základě zákonného zmocnění.⁴⁴

Policie České republiky zajišťuje připravenost kraje na řešení krizových situací, které jsou spojeny s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem na území kraje. V případě výskytu mimořádné události nebo krizové situace má v kompetenci požadovat od Hasičského záchranného sboru potřebné informace a dokumenty.⁴⁵

Hejtman zajišťuje připravenost kraje na řešení krizových situací. Řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděná územními správními úřady s působností na území kraje, orgány obcí s rozšířenou působností, orgány obcí nebo právníky a fyzickými osobami.⁴⁶

Hejtman:

- a) Zřizuje a řídí bezpečnostní radu kraje
- b) Zřizuje a řídí krizový štáb kraje
- c) Schvaluje a projednává v bezpečnostní radě kraje krizový plán kraje
- d) Vyžaduje od hasičského sboru kraje údaje podle paragrafu 15 odst. 3.⁴⁷

---

⁴² HORÁK, R., KRČ, M., ONDRUŠ, R., DANIELOVÁ, L., Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu, 2004 ISBN 80-7201-471-4.

⁴³ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁴ HORÁK, R., KRČ, M., ONDRUŠ, R., DANIELOVÁ, L., Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu, 2004 ISBN 80-7201-471-4.

⁴⁵ NATUŠÁK, E. – KOPECKÝ, Z.: Úvod do teorie krizového managementu, Oeconomica, 2003, ISBN 8024505487

⁴⁶ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁷ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Krajský úřad

- a) poskytuje součinnost hasičskému záchrannému sboru kraje při zpracování krizového plánu kraje
- b) plní úkoly dle krizového plánu kraje.

4. Orgány obcí s rozšířenou působností

Základní složkou územní samosprávy je obec. Obce s rozšířenou působností vznikly jako nový druh obce v přímé návaznosti na zrušení okresních úřadů. V praxi se někdy nazývají tzv. trojkové obce, aby se odlišili od obcí se základní působností a pověřených obcí.⁴⁸

System krizového řízení obce se skládá:

- a) Starosta obce
- b) Bezpečnostní rada obce
- c) Krizový štáb obce, ten se dále dělí na: a) Povodňovou komisi obce a b) Nákazovou komisi obce

Starosta obce zřizuje a řídí bezpečnostní radu obce s rozšířenou působností pro územní správního obvodu obce s rozšířenou působností.⁴⁹

Úkoly starosty obce:

- a) organizuje přípravu správního obvodu obce s rozšířenou působností na krizové situace a podílí se na jejich řešení
- b) schvaluje po projednání v bezpečnostní radě obce s rozšířenou působností krizový plán
- c) vyžaduje od hasičského záchranného sboru kraje údaje podle § 15 odst. 3
- d) zřizuje a řídí krizový štáb obce s rozšířenou působností pro územní správního obvodu obce s rozšířenou působností, který je současně krizovým štábem pro území správního obvodu obce
- e) za krizové situace zajišťuje provedení stanovených krizových opatření v podmínkách správního obvodu obce s rozšířenou působností

---

⁴⁸ HORÁK, R., KRČ, M., ONDRUŠ, R., DANIELOVÁ, L., Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu, 2004 ISBN 80-7201-471-4

⁴⁹ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- f) plní úkoly stanovené hejtmanem a orgány krizového řízení při přípravě na krizové situace a při jejich řešení
- g) odpovídá za využívání informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení Ministerstva vnitra.⁵⁰

Bezpečnostní rada je koordinační orgán obce pro přípravu na krizové situace. Její vznik a úkoly jsou vymezeny zákonem číslo 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů a nařízením vlády č. 462/2000 Sb. Hodnotí současnou situaci, připravenost na řešení krizových situací a mimořádných situací. Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností je složena z osmi členů:

- a) Starosta obce
- b) Místostarosta
- c) Tajemník obecního úřadu
- d) Příslušník policie České republiky určený policejním prezidentem
- e) Příslušník Hasičského záchranného sboru určený služebním funkcionářem
- f) Zaměstnanec obecního úřadu jmenovaný starostou Okresního úřadu⁵¹

Krizový štáb obce si starosta zřizuje jako svůj poradní orgán pro koordinaci záchranných a likvidačních prací, kdy zejména posuzuje přiměřenost krizových opatření přijatých v určených obcích a navrhuje jejich pozastavení, změnu či zrušení. Složení krizového štábu upravuje zvláštní prováděcí předpis, kdy členy krizového štábu obce jsou:

- a) členové bezpečnostní rady obce
- b) členové stálé pracovní skupiny krizového štábu⁵²

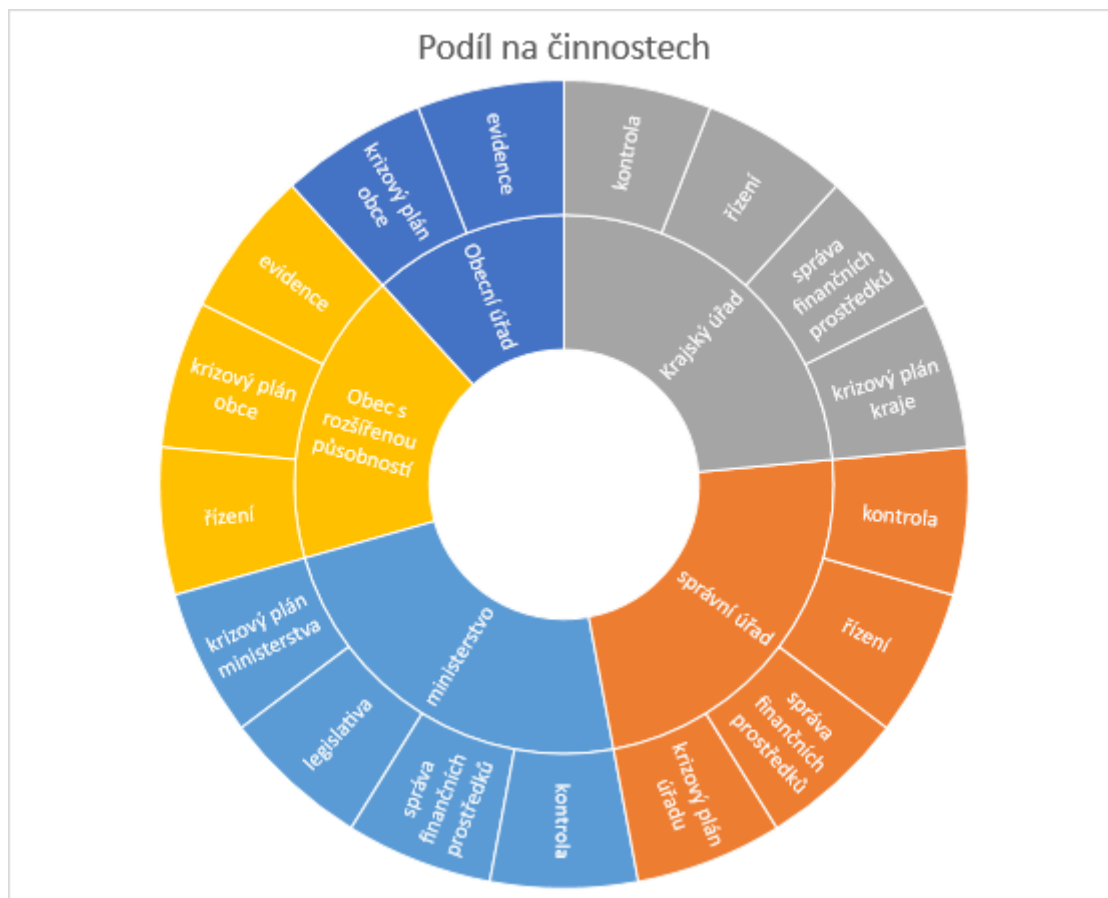
---

⁵⁰ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵² HORÁK, R., KRČ, M., ONDRUŠ, R., DANIELOVÁ, L., Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu, 2004 ISBN 80-7201-471-4

Graf č. 3: Podíl na činnostech správních orgánů při krizové situaci

Zdroj: Vlastní

3.5.1 Kompetenční zákon

Ozbrojené síly si výše uvedené zdroje vytvářejí vlastními silami, v rámci rezortu Ministerstva obrany, nebo s přispěním ostatních součástí státní správy a společnosti v rámci plnění úkolů mobilizačních příprav.

Ústřední orgány státní správy, zřízeny kompetenčním zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky se rovněž podílí na přípravě a zabezpečení mobilizace OS ČR. Činnost ministerstev jako takových řídí, kontroluje a sjednocuje vláda České republiky, která tvoří jádro ústředního krizového štábu, jako centrálního orgánu pro řešení krizových stavů.

Ministerstvo financí je v oblasti bezpečnosti ústředním orgánem státní správy zejména pro státní rozpočet, státní závěrečný účet, státní pokladnu ČR, finanční trh s výjimkou dozoru nad kapitálovým trhem v rozsahu působnosti Komise pro cenné papíry,

daně, poplatky a clo, finanční hospodaření, věci devizové včetně pohledávek a závazků státu vůči zahraničí, ochranu zahraničních investic, hospodaření s majetkem státu, ceny a pro činnost zaměřenou proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Ministerstvo financí koordinuje příjem finanční zahraniční pomoci. Je to orgán vlády, který realizuje úkoly přípravy uzavření státního rozpočtu v případě krizového stavu a přípravy rozpočtu pro krizový stav. To je hlavní úkol ministerstva financí, kterého součástí je i zabezpečení finančních prostředků pro realizaci úkolů mobilizace OS ČR a jejich činnosti za krizového stavu.⁵³

Ministerstvo zahraničí jeho role v oblasti bezpečnosti ČR podle kompetenčního zákona spočívá v odpovědnosti za zabezpečení vztahů ČR k ostatním státům, mezinárodním organizacím a integračním uskupením, a koordinuje aktivity vyplývající z dvoustranné a mnohostranné spolupráce. MZV dále zejména:

- koordinuje činnost ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy v oblasti zahraničních vztahů a v jim svěřených úsecích státní správy, působí k tomu, aby na těchto úsecích byly dodržovány závazky vyplývající pro ČR z mezinárodních smluv, jakož i z členství ČR v mezinárodních organizacích
- zajišťuje ochranu práv a zájmů ČR a jejich občanů v zahraničí
- řídí zastupitelské úřady v zahraničí
- plní úkoly při zabezpečování styků s orgány cizích států v ČR a v zahraničí
- koordinuje a zabezpečuje přípravu, sjednávání a vnitrostátní projednávání mezinárodních smluv a dohod
- zabezpečuje vyhlášení mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázána
- sleduje dodržování a provádění mezinárodních smluv a dohod z hlediska uplatňování zájmů zahraniční politiky ČR
- uděluje souhlas v případech dovozu a vývozu vojenského materiálu.

Ministerstvo zahraničí je orgánem, který především realizuje zahraniční politiku ČR tak aby nedošlo ke krizovému stavu a v případě, že vznik stavu nelze v budoucnu vyloučit,

---

⁵³ § 4 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

zabezpečuje tvorbu spojeneckých vztahů mezi ČR a zahraničím. Tedy přímo se podílí na tvorbě prostředí mobilizace.⁵⁴

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je ústředním orgánem státní správy pro předškolní zařízení, školská zařízení, základní školy, střední školy a vysoké školy, pro vědní politiku, výzkum a vývoj, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti, a pro vědecké hodnosti, pro státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu.

Ministerstvo školství řídí výchovu a přípravu občana na výkon jeho role v demokratické společnosti, tedy i jeho výchovu a přípravu k obraně společnosti a sdílených demokratických hodnot. Podílí se tedy na přípravě budoucího vojáka, který může být v případě potřeby mobilizován. Zároveň poskytuje své kapacity pro intenzivní odbornou přípravu vojáků v záloze v době mobilizace poskytnutím ubytovacích a vzdělávacích zařízení v prospěch mobilizovaných OS ČR.⁵⁵

Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky, pro věci církví a náboženských společností, pro věci tisku, včetně vydávání neperiodického tisku a jiných informačních prostředků, pro rozhlasové a televizní vysílání, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, dále pro provádění autorského zákona a pro výrobu a obchod v oblasti kultury.

Ministerstvo kultury se podílí na zabezpečení základních lidských potřeb mobilizovaných vojáků směrem zabezpečení církevních potřeb občana a také na zabezpečení informovanosti občana vojáka v záloze v době mobilizace pomocí hromadných sdělovacích prostředků.⁵⁶

Ministerstvo práce a sociálních věcí je ústředním orgánem státní správy pro pracovněprávní vztahy, bezpečnost práce, zaměstnanost a rekvalifikaci, kolektivní vyjednávání, civilní službu, mzdy a jiné odměny za práci, důchodové zabezpečení, nemocenské pojištění, nemocenské zabezpečení, sociální péči, péči o pracovní podmínky žen a mladistvých, právní ochranu mateřství, péči o rodinu a děti, péči o občany, kteří potřebují zvláštní pomoc, a pro další otázky mzdové a sociální politiky.

---

⁵⁴ § 6 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁵ § 7 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁶ § 8 zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

MPSV koordinuje přípravu v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR k připravenosti na řešení vojenských i nevojenských krizových situací z hlediska:

- zabezpečení výplaty dávek nemocenského pojištění, důchodového zabezpečení, státní sociální podpory a dávky sociální podpory
- vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce
- poskytování pečovatelské služby potřebným občanům
- poskytování sociální péče v zařízeních sociální péče
- vyhledávání a spojování rodin postižených válečným konfliktem a pomoci opuštěným dětem a sirotkům
- organizace a materiálně technické přípravy rekvalifikace a profesní přípravy pracovních sil z hlediska potřeb válečného hospodářství
- organizace a materiálně technické přípravy k vyhledávání vhodných osob z řad uchazečů o zaměstnání pro povolávání do pracovní výpomoci nebo pracovní povinnosti.

MPSV provádí kontrolu přijímaných opatření v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR k připravenosti na řešení vojenských i nevojenských krizových situací u přímo řízených organizací.⁵⁷

Ministerstvo zdravotnictví je podle kompetenčního zákona, ústředním správním úřadem pro:

- zdravotní péči
- ochranu veřejného zdraví
- zdravotnickou vědeckovýzkumnou činnost
- zdravotnická zařízení v přímé řídicí působnosti
- vyhledávání, ochranu a využívání přírodních léčivých zdrojů, přírodních léčebných lázní a zdrojů přírodních minerálních vod
- léčiva a prostředky zdravotnické techniky pro prevenci, diagnostiku a léčení lidí
- zdravotní pojištění a zdravotnický informační systém.

---

⁵⁷ § 9 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

V souladu s ústavním zákonem o bezpečnosti zajišťuje ochranu životů a zdraví občanů. V součinnosti s orgány krizového řízení ČR realizuje vlastní koncepci krizového řízení a připravuje systém zdravotnické pomoci obyvatelstvu za krizových situací a za válečného stavu.⁵⁸

Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro soudy, státní zastupitelství a vězeňství. Ministerstvo spravedlnosti se v souladu s kompetenčním zákonem v oblasti bezpečnosti podílí zejména na plnění úkolů vnitřní bezpečnosti státu. Resortní organizace (soudy, státní zastupitelství a Vězeňská služba ČR) plní zejména úkoly na úsecích boje proti závažné hospodářské a finanční kriminalitě, korupci, nelegálnímu obchodu s drogami, organizovanému zločinu ad. Soudy jsou vykonavatelem soudní moci. Vězeňská služba ČR je připravena posílit Policii ČR při řešení krizových situací a v omezeném rozsahu i působit při mírových misích v zahraničí. Ministerstvo spravedlnosti se výrazně podílí i na legislativním zajištění úkolů vnitřní bezpečnosti a pořádku v míru i za krizových stavů.⁵⁹

Ministerstvo vnitra je v oblasti bezpečnosti podle kompetenčního zákona, ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro:

- veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu, včetně dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu;
- jména a příjmení, matriky, státní občanství, občanské průkazy, hlášení pobytu a evidenci obyvatel;
- sdružovací a shromažďovací právo a povolování organizací s mezinárodním prvkem;
- zbraně a střelivo;
- požární ochranu;
- cestovní doklady, povolování pobytu cizinců a postavení uprchlíků;
- státní hranice, jejich vyměřování, udržování a vedení dokumentárního díla;
- veřejné sbírky;

---

⁵⁸ § 10 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹ § 11 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

- krizové řízení (nesouvisející se zajišťováním obrany);
- civilní nouzové plánování;
- ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém.

Součástí ministerstva vnitra zabezpečují plnění úkolů vnitřní bezpečnosti ČR a tím nepřímo i ochranu mobilizovaných OSČR a procesů spojených s mobilizací.⁶⁰

Ministerstvo průmyslu a obchodu je v oblasti bezpečnosti podle kompetenčního zákona ústředním správním úřadem pro:

- energetiku;
- jednotlivá odvětví průmyslu;
- vnitřní a zahraniční obchod;
- využívání surovin včetně státních hmotných rezerv.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je ústředním orgánem státní správy zejména pro státní průmyslovou politiku, obchodní politiku a zahraničně ekonomickou politiku. V prospěch mobilizace zabezpečuje koordinaci výroby a dodávek majetku pro mobilizované OSČR.⁶¹

Ministerstvo pro místní rozvoj je ústředním orgánem státní správy ve věcech regionální politiky, politiky bydlení, rozvoje domovního a bytového fondu a pro věci nájmu bytů a nebytových prostor, územního plánování a stavebního řádu, investiční politiky, cestovního ruchu a pohřebnictví.

Ministerstvo pro místní rozvoj:

- spravuje finanční prostředky určené k zabezpečování politiky bydlení a regionální politiky státu;
- koordinuje činnosti ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy při zabezpečování politiky bydlení a regionální politiky státu, včetně koordinace financování těchto činností, pokud tyto prostředky přímo nespravuje.

---

⁶⁰ § 12 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁶¹ § 13 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Při vyhlášení nouzového stavu ve smyslu krizového zákona, přebírá zodpovědnost za bezpečnost svých zaměstnanců krizový štáb a postupuje podle následujících krizových plánů:

- Nevojenská krizová situace - Opatření pro případ povodní;
- Vojenská krizová situace - Opatření při nátlakových akcích zájmových skupin a teroristických útoků.⁶²

Ministerstvo zemědělství je v oblasti bezpečnostního systému ČR podle kompetenčního zákona ústředním orgánem státní správy zejména pro oblast:

- vodního hospodářství s výjimkou ochrany přirozené akumulace vod, ochrany vodních zdrojů a ochrany jakosti povrchových a podzemních vod;
- péče o potraviny (potravinářského průmyslu);
- veterinární péče;
- rostlinolékařské péče;
- lesního hospodářství s výjimkou území národních parků.⁶³

Ministerstvo obrany je v oblasti bezpečnosti podle kompetenčního zákona ústředním orgánem státní správy zejména pro:

- zabezpečování obrany ČR;
- řízení Armády ČR;
- správu vojenských újezdů.

MO jako orgán pro zabezpečování obrany:

- se podílí na zpracování návrhu vojenské obranné politiky státu;
- připravuje koncepci operační přípravy státního území;
- navrhuje potřebná opatření k zajištění obrany státu vládě ČR, BRS a prezidentovi;
- koordinuje činnost ústředních orgánů, správních orgánů a orgánů samosprávy a právnických osob důležitých pro obranu státu při přípravě k obraně;
- řídí vojenskou zpravodajskou službu a vojenské obranné zpravodajství;

---

⁶² § 14 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁶³ § 15 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

- zabezpečuje nedotknutelnost vzdušného prostoru ČR a koordinaci vojenského letového provozu s civilním letovým provozem;
- organizuje a provádí opatření k mobilizaci Armády ČR, k vedení evidence občanů podléhajících branné povinnosti a k vedení evidence věcných prostředků, které budou za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu poskytnuty pro potřeby Armády ČR;
- povolává občany ČR k plnění branné povinnosti.

MO organizuje součinnost s armádami jiných států a vykonává státní dozor nad radiační ochranou ve vojenských objektech. MO k zajišťování obrany státu podle zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR (dále jen „zákon o zajišťování obrany“) plní tyto úkoly:

- navrhuje vládě základní opatření k přípravě a organizování obrany státu; k tomu zejména zpracovává obranné koncepce a požadavky na zabezpečení obrany státu;
- odpovídá za proces plánování obrany státu a koordinuje jeho přípravu; k tomu může vyžadovat od příslušných ministerstev, jiných správních úřadů a obcí podkladové materiály; ministerstva, jiné správní úřady a obce jsou povinny požadavkům vyhovět;
- odpovídá za zabezpečení mobilizace ozbrojených sil ČR; k tomu může vyžadovat od příslušných ministerstev, jiných správních úřadů a obcí součinnost; ministerstva, jiné správní úřady a obce jsou povinny požadavkům vyhovět;
- vede soubornou evidenci věcných prostředků určených k zabezpečení ozbrojených sil ČR navazující na evidenci vedenou územními vojenskými správami;
- přezkoušuje prostřednictvím svých orgánů přípravu mobilizace ozbrojených sil ČR; k tomu jsou pracovníci, které pověřilo ministerstvo, oprávněni vstupovat do objektů kontrolovaných subjektů;
- prověřuje opatření pro zabezpečení obrany státu v rozsahu stanoveném vládou;
- řídí přípravu občanů k obraně státu; rozsah přípravy občanů k obraně státu;
- pro potřeby radiační monitorovací sítě na území ČR se podílí na zajištění sítě včasného zjišťování radiační situace, měřicích míst na uzávěrách a na hraničních

přechodech, mobilních skupin a letecké skupiny a zajišťuje letecké prostředky průzkumu.⁶⁴

MO je řídicím plánovacím a hlavním realizačním prvkem mobilizace OSČR.

Ministerstvo dopravy v oblasti bezpečnosti ČR plní úkoly ve věcech silniční, železniční, letecké a vnitrozemské vodní dopravy a námořní dopravy. Při výkonu funkce národního leteckého úřadu, námořního úřadu, drážního správního úřadu, silničního správního úřadu a speciálního stavebního úřadu dbá zájmů obrany a bezpečnosti státu. V oblasti mezinárodní spolupráce odpovídá za provádění mezinárodních smluv a dohod v dopravě.

Ministerstvo dopravy při plnění úkolů v oblasti bezpečnosti odpovídá zejména:

- vypracovává koncepci hospodářských opatření pro krizové stavy jako součást dopravní politiky státu;
- spolupůsobí na zachování základních funkcí státu za krizových situací;
- podílí se na plánování obrany státu včetně operační přípravy státního území z hlediska dopravní infrastruktury;
- vydává Národní bezpečnostní program ochrany civilního letectví před protiprávními činy;
- zpracovává krizový plán a typové plány za oblast dopravy;
- připravuje předrealizační opatření k použití pohotovostních zásob (především mostních provizorních konstrukcí);
- podílí se na plánování civilních zdrojů v jednotlivých oborech dopravy;
- spolupracuje v oblasti prevence z hlediska boje proti terorismu.

Ministerstvo dopravy a jeho podřízené součásti zabezpečují v prospěch mobilizace OSČR informace o zdrojích věcných prostředků (automobilů, letadel, lodí, vlaků) z jím spravovaných registrů a databází a jejich dostupnosti v případě krizového stavu. Dále zabezpečuje prostupnost přepravních tras a dopravních cest v prospěch mobilizovaných OS ČR.⁶⁵

---

⁶⁴ § 16 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁵ § 17 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo životního prostředí je orgánem státní správy pro ochranu životního prostředí a v rámci bezpečnostního systému zajišťuje:

- zpracování krizového plánu resortu a zpracování koncepce krizového řízení a zpracování jejich výstupů do příslušných legislativních a koncepčních dokumentů (celostátní koncepce ochrany přírody a krajiny, celostátní koncepce technické ochrany životního prostředí, státní politika životního prostředí) za účelem zmírnění následků ohrožení životního prostředí;
- postupy pro řešení povodní, dlouhodobých inverzních situací, průmyslových havárií způsobených nebezpečnými chemickými látkami, znečištění ovzduší, nadměrného hromadění odpadů, zejména nebezpečných, odstraňování starých ekologických zátěží a starých důlních děl, sesuvů půd a řícení skal, škodlivých účinků nebezpečných chemických látek;
- ochranu před povodněmi;
- vypracování informačního systému krizového řízení v oblasti životního prostředí;
- zpracování dokumentů o zdrojích rizik a omezení jejich škodlivého působení na životní prostředí;
- modernizaci předpovědní, varovné a hlásné služby;
- vymezení oblastí z náchylností k porušení stability svahů a řícení skal;
- podporu ochrany systému kritické infrastruktury v rámci resortu životního prostředí;
- opatření v oblasti obrany v rámci resortu životního prostředí.⁶⁶

3.5.2 Činnost správních orgánů při odvodním řízení

V odvodním řízení se rozhoduje o schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu. Vláda stanoví nařízením za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu podle potřeb ozbrojených sil počty občanů povinných podrobit se odvodnímu řízení, a to podle ročníku jejich narození nebo podle jejich odborné kvalifikace, a termín zahájení odvodního řízení. Krajské vojenské velitelství za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu povolá občana k odvodnímu řízení na základě nařízení vlády.⁶⁷

---

⁶⁶ § 19 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁷ § 18 zákona č. 585/2004, o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů.

Odvodní komise se zřizují po stanovení termínu odvodního řízení. Sídlem odvodní komise je sídlo krajského vojenského velitelství. Územní působnost odvodní komise je shodná s územním obvodem příslušného krajského vojenského velitelství. Odvodní komise jsou čtyřčlenné. Předsedou je ředitel krajského vojenského velitelství nebo jím určený zástupce krajského vojenského velitelství. Členy odvodní komise jsou zástupce obecního úřadu obce s rozšířenou působností určený starostou nebo osobou pověřenou výkonem jeho pravomoci a 2 civilní lékaři. Členy odvodní komise jmenuje ředitel krajského vojenského velitelství. Obecní úřad obce s rozšířenou působností zajistí k provádění odvodního řízení na požadavek ředitele krajského vojenského velitelství místnosti, jejich vybavení, údržbu a technický provoz, a krajský úřad lékaře a ostatní zdravotnické pracovníky a materiální zabezpečení lékařských prohlídek.⁶⁸

3.5.3 Výjimky z povinnosti dostavit se k odvodnímu řízení

Výjimky z povinnosti dostavit se k odvodnímu řízení a vykonávat mimořádnou službu tvoří poslanci a senátoři Parlamentu, členové vlády, soudci Ústavního soudu, prezident, viceprezident a členové Nejvyššího kontrolního úřadu, členové bankovní rady České národní banky, občané ve funkcích s diplomatickými a konzulárními výsadami a imunitami, hejtmani krajů, primátor hlavního města Prahy, ředitelé krajských úřadů a ředitel Magistrátu hlavního města Prahy se po dobu výkonu funkce k odvodnímu řízení a k výkonu mimořádné služby nepovolávají. Příslušník bezpečnostního sboru se po dobu trvání služebního poměru nepovolává k odvodnímu řízení nebo k výkonu mimořádné služby, obdobně to platí i pro zaměstnance České republiky zařazeného k výkonu práce v bezpečnostním sboru. Těhotná žena se k odvodnímu řízení a k výkonu mimořádné služby nepovolává. Žena nebo muž pečující o dítě do 3 let smějí být povoláni k odvodnímu řízení jen se svým souhlasem. Žena nebo muž pečující o dítě do 8 let se k výkonu mimořádné služby nepovolávají; to platí obdobně i pro osamělou ženu a osamělého muže, kteří pečují o dítě, které nedosáhlo věku 15 let.⁶⁹

Povolávací rozkaz obsahuje důvod povolání, jméno nebo jména a příjmení, akademický titul, datum narození, adresu místa pobytu, dobu a místo, kam se má občan dostavit, a způsob přepravy.⁷⁰

⁶⁸ § 20 zákona č. 585/2004, o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ § 25 zákona č. 585/2004, o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁰ § 33c zákona č. 585/2004, o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů.

3.6 Vývoj a současný stav aktivní zálohy Armády České republiky

3.6.1 Historický vývoj aktivní zálohy Armády České republiky

V roce 2002 vznikla při Armádě České republiky Aktivní záloha dobrovolná (AZD) zákonem č. 128/2002 Sb., kdy tento zákon s účinností od 1. května 2002 upravoval ustanovení zákona č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech, zákona č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní vojenské služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů. Na konci roku 2004 bylo v AZD zařazeno 1312 vojáků v záloze. Na základě účinnosti zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (dále branný zákon), byla AZD k 1. 1. 2005 transformována na Aktivní zálohu (AZ). S touto změnou byla stanovena pravidla pro zařazování vojáků do AZ, způsoby a výše odměn záložníků a rovněž ujasnění systému jejich vojenské přípravy. Dne 1. ledna 2007 bylo 25 jednotek, které byly doplňovány vojáky z AZ reorganizováno a došlo k vytvoření nových jednotek, v počtu 23, které byly doplňovány vojáky z AZ. Celkový limit 3000 systematizovaných míst (SM) doplňovaných vojáky z AZ, který byl stanoven Konceptí mobilizace ozbrojených sil ČR, bylo plánováno doplnit 2955 systematizovaných míst vojáků z AZ u 48 jednotek. Dne 1. října 2008 byla provedena optimalizace celé struktury jednotek a bylo zrušeno 23 jednotek bez náhrady z důvodu nízkého doplnění a neefektivního výcviku. V současné době zůstalo 25 jednotek, které jsou doplňovány vojáky z AZ s počtem systematizovaných míst 2382, ale obsazena je pouze polovina. Vojáci AZ jsou přednostně určeni k doplnění válečně vytvářených prvků, dle získaných schopností jsou předurčeny na místa v managementu útvaru.⁷¹

3.6.2 Aktivní záloha Armády České republiky

Aktivní záloha je součástí ozbrojených sil České republiky a vytváří se na základě zákona číslo 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon). Příslušníci aktivní zálohy se několik týdnů v roce věnují vojenskému výcviku a zbylý čas vykonávají civilní zaměstnání. Kombinují tedy povolání vojenské a civilní. Aktivní záloha

---

⁷¹ Aktivní záloha. *Aktivní záloha* [online]. [cit. 2017-10-19]. Dostupné z: <http://www.aktivnizaloha.cz/index.php/rozcestnik/clanky/aktivni-zaloha/historie-a-vyvoj-az?showall=&start=1>

slouží především pro doplňování ozbrojených sil za stavu ohrožení státu, za válečného stavu nebo při vzniku nevojenských krizových situací, jakými jsou živelné či ekologické pohromy.⁷²

Hlavní cíle vzniku aktivní zálohy jsou:

- vytvořit kvalitní zálohu OS ČR v době míru pro použití za stavu ohrožení státu a válečného stavu;
- vytvořit jednotky, které budou řešit případné krizové situace na území krajů (pomoc při živelných či ekologických pohromách);
- zajištění civilní kontroly uvnitř AČR po zrušení základní služby;⁷³

Příslušníkem aktivní zálohy v době míru může být občan České republiky (muž, žena):

- ve věku 18 let - 60 let;
- který, písemně požádá krajské vojenské velitelství (KVV) podle místa trvalého pobytu žadatele o dobrovolné převzetí výkonu branné povinnosti a o zařazení do jednotky AZ.

Zájemce musí splňovat tyto další podmínky:

- zdravotní způsobilost;
- trestní bezúhonnost;
- potřeba ozbrojených sil;
- min. středoškolské vzdělání zakončené výučním listem

Občané, kteří se rozhodnou stát členy AZ, uzavírají tříletou smlouvu (dohodu) se státem, kde se zavazují dobrovolně převzít brannou povinnost. Za to jsou finančně odměněni, nyní se jedná o částku 1500 Kč/ měsíc, což činí 18.000,- Kč ročně za podmínky absolvování minimálně jednoho vojenského cvičení v kalendářním roce.

Voják v aktivní záloze může být neplánovaně povolán na výjimečné vojenské cvičení:

- vyžadují-li to záchranné práce při živelných pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, životní prostředí nebo značné majetkové hodnoty;
- pokud takové nařízení vydá vláda ČR;
- jehož délka je do 14 dní v kalendářním roce.

---

⁷² Ministerstvo obrany a aktivní záloha. *Ministerstvo obrany a aktivní záloha* [online]. [cit. 2017-10-19]. Dostupné z: <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=5138>

⁷³ Ministerstvo obrany a aktivní záloha. *Ministerstvo obrany a aktivní záloha* [online]. [cit. 2017-10-19]. Dostupné z: <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=5138>

Vojenské cvičení je součástí přípravy vojáka v aktivní záloze k plnění úkolů ozbrojených sil:

- voják v aktivní záloze bez vykonané základní nebo náhradní služby vykoná v prvním roce trvání dohody vojenské cvičení v délce do 12 týdnů v kalendářním roce. V dalších letech trvání dohody vykoná vojenské cvičení v délce do 4 týdnů v kalendářním roce;
- voják v aktivní záloze s vykonanou základní nebo náhradní službou absolvuje vojenské cvičení v délce do 4 týdnů v každém kalendářním roce trvání dohody;
- termíny vojenských cvičení jsou plánovány a voják v AZ je s nimi seznamován na začátku kalendářního roku;

celková délka cvičení není absolvována v jednom časovém úseku, ale je obvykle rozdělena do několika částí.⁷⁴

---

⁷⁴ Ministerstvo obrany a aktivní záloha. *Ministerstvo obrany a aktivní záloha* [online]. [cit. 2017-10-19]. Dostupné z: <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=5138>

4 Praktická část

V této části diplomové práce se zaměřím na zhodnocení současné právní úpravy a krizové ekonomiky a dále zde budou řešeny problémy a perspektivy současné mobilizace.

4.1 Mobilizace a současná společnost

Dnem 1. ledna 2005 proběhla profesionalizace AČR, došlo k celkovému snížení počtu vojáků v činné službě a byla vytvořena relativně malá plně profesionální armáda. V současné době v řadách AČR pracuje přibližně dvacet tisíc vojáků z povolání a sedm a půl tisíce občanských zaměstnanců.

Vznik profesionální armády, vyvolala jak soudobá bezpečnostní situace, tak i zvýšení nároků na profesní připravenost vojáků. Tyto dva základní faktory byly podpořeny nechutí většiny společnosti osobně se aktivně podílet na přípravě k obraně státu v reflexi na soudobé pozitivní změny v geopolitické situaci ČR. Česká republika se stala členem NATO a EU, v její bezprostřední blízkosti nebylo společností vnímáno akutní nebezpečí nebo bezpečnostní napětí a hrozby vojenského charakteru. Společnost obecně předpokládala, že případné bezpečnostní hrozby budou vznikat jako výsledek eskalace napětí mimo Evropu a na jejich eliminaci bude disponovat profesionální armáda, integrovaná do mezinárodních bezpečnostních struktur, dostatečnými prostředky.

Vývoj bezpečnostní situace v posledním desetiletí, v reflexi na ekonomickou krizi a eskalaci napětí v Africe, a na blízkém východě, radikální změny společenských zřízení, pokus o vytvoření islámského státu a v neposlední řadě radikalizace příznivců islámských hnutí, má za následek zvýšení bezpečnostního ohrožení nejenom české republiky, ale i mezinárodních společenství, kterých je členem (NATO, EU). Migrace obyvatelstva z míst vojenských konfliktů na území EU přímo narušila otevřenost Schengenského prostoru. Nespojenost a frustrace migrantů ventilovaná násilím má za následek ohrožení vnitřní bezpečnosti všech států EU. Potřeba pružně a efektivně reagovat na soudobé bezpečnostní hrozby vyvolává potřebu sil a prostředků k jejich eliminaci, v podmínkách ozbrojených sil vytváří zvýšený tlak na dostatečné zdroje záloh personálu.

Koncepce profesionální armády předpokládala potřebu kvalitních záloh personálu a vytvářela podmínky pro jejich tvorbu. Soudobá bezpečnostní situace však naznačuje, že vytvořené zdroje záloh nejsou dostatečné. Hlavním důvodem vytváření jednotek aktivních záloh je potřeba mít dobře připravenou rezervu pro doplnění vybraných útvarů

a zařízení ozbrojených sil ČR. Tímto způsobem je také umožněno vojákům v záloze a občanům vedle povinného plnění branné povinnosti i její dobrovolný výkon, na základě jejich svobodného rozhodnutí vstoupit do AZ. Aktivní záloha představuje princip dobrovolného zapojení občana do přípravy k obraně státu a je důležitou vazbou mezi civilní veřejností a profesionálními OS ČR.⁷⁵

Zrušením základní vojenské služby, přestože se jednalo o logický a efektivní krok, zmizel důležitý prvek integrace ozbrojených sil ve společnosti. Obrana společnosti se stává věcí uzavřené skupiny profesionálních vojáků. Stejně jako ve zdravotnictví působí dobrovolníci Červeného kříže a v záchranářství dobrovolní hasiči, i armáda buduje svou dobrovolnou složku, jejíž příslušníci se věnují civilním kariérám a jako vojáci jsou nasazováni dle potřeby.⁷⁶ Tvorba aktivních záloh nemá tedy jen účel materiální, tedy tvorbu sil ale účel společenský, udržení sociálních vazeb mezi ozbrojenými silami a občanskou společností jako základní předpoklad pro efektivní integraci ozbrojených sil do společnosti.

Je pravděpodobné, že skupina obyvatelstva vhodná pro rekrutování nových profesionálních vojáků se bude, vzhledem k demografickému vývoji a rostoucím možnostem na trhu práce v civilním sektoru, postupem let zužovat. Proto bude postupně růst důležitost aktivní zálohy jako zdroje pro doplňování profesionálních jednotek.⁷⁷

Některé odbornosti, které jsou spíše civilního rázu (např. právník, počítačový odborník), se malé profesionální armádě nevyplatí ve větším měřítku provozovat, přestože nárazově může vzniknout jejich potřeba, například při sestavování kontingentů pro mírové mise Armády České republiky v zahraničí. Pro takové případy je možné použít příslušníka aktivní zálohy, které se potřebnému oboru věnuje ve své civilní kariéře. Příslušník aktivní zálohy se nově může na základě dobrovolnosti účastnit nasazení v zahraniční misi.⁷⁸

---

⁷⁵ Koncepce aktivní zálohy OS ČR 2012, dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/assets/dokumenty-a-legislativa/dokumenty/koncepce-az.pdf>, s. 7-8

⁷⁶ Aktivní záloha. *Ministerstvo obrany: Armáda* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: web.acr.army.cz název webu Aktivní záloha.

⁷⁷ Aktivní záloha. *Ministerstvo obrany: Armáda* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: web.acr.army.cz název webu Aktivní záloha.

⁷⁸ Aktivní záloha. *Ministerstvo obrany: Armáda* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: web.acr.army.cz název webu Aktivní záloha.

Aktivní záloha podporuje u svých příslušníků kladné charakterové vlastnosti jako nezištnost, loajalitu ke státu, vlastenectví a schopnost obětovat se pro druhé. Tyto vlastnosti jsou pro fungování každé společnosti nezbytné⁷⁹

„Obrana státu je občanskou povinností a zároveň morálním závazkem. Zákonná povinnost občanů bránit svou vlast nezanikla ani s profesionalizací Armády České republiky. Je velice důležité, aby vláda posilovala vědomí o osobní odpovědnosti občanů k obraně státu“⁸⁰

Současná doba je spojená se vznikem nadnárodních společností a globalizací světa, zpochybňování role národních států, s tím souvisejícími změnami hrozeb a konfliktů a také bezpečnostního prostředí. Armáda se musí přizpůsobit, jako každá jiná organizace a adaptovat se na změny v jiných úkolech. Motivace, jako služba vlasti, či občanská povinnost jsou spojeny s národním cítěním. Je tedy přirozené, že s poklesem vlivu národního státu a globalizací se bude stále více měnit i pokles hodnot spojených s národním státem.⁸¹

Brannou povinnost jako takovou upravil až branný zákon č. 218/1999 Sb., kdy základem pro vytvoření AZ bylo dobrovolné cvičení, které se konalo také v roce 1999. K úpravě AZ došlo až v roce 2002 zákonem č. 128/2002 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech a tím došlo k vytvoření Aktivních záloh dobrovolných (AZD). Poté došlo k transformaci AZD na AZ s účinností zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování ke dni 1. ledna 2005.

V jednotlivých krajích začaly vznikat pěší roty, které měli hlavní úkol pomoc při živelných pohromách a ochranu důležitých objektů. Postupně byly zakládány i specializované jednotky AZ, ke kterým patří mechanizovaná četa, záchranná četa, průzkumná četa, tanková rota, jednotka VP, skupina vojenských kaplanů a jednotka speciálních sil.⁸²

Základním úkolem AZ je příprava na plnění úkolů OS ČR za SOS nebo za VS na konkrétních systematizovaných místech u útvarů, pro jejichž doplnění jsou vojáci z AZ

---

⁷⁹ Aktivní záloha. *Ministerstvo obrany: Armáda* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: web.acr.army.cz název webu Aktivní záloha.

⁸⁰ Obranná strategie České republiky 2012, dostupné z:

<https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/OBRANNA-STRATEGIE-CR-2012.pdf>, str. 11.

⁸¹ ZETOCHA, Karel. Profesionální armády v 21. století: postmoderní společnost a služba. *Obranné zdroje České republiky*, 2007, ISBN 978-80-7231-306-8, s. 37-38.

⁸² TŮMA, Miroslav; JANOŠEC, Josef; PROCHÁZKA, Josef. Obranná politika Československé a České republiky. 2009, ISBN 978-80-7278-522-3, s. 157-158.

předurčení. Aktivní záloha představuje nejlépe vycvičený a připravený zdroj vojáků pro doplnění rozvinovaných a vybraných válečně vytvářených útvarů OS ČR za SOS a VS. Pěší roty u krajských vojenských velitelství (KVV) se v době míru připravují na plnění úkolů v rámci strážního praporu KVV, tz. na sřežení objektů důležitých pro obranu státu a zabezpečení obrany a ochrany teritoria. V podmínkách Vojenské policie jsou vojáci AZ připravováni pro plnění úkolů u praporů Vojenské policie.

Samotná příprava AZ probíhá v rámci výkonu vojenských cvičení v délce do 3 týdnů v jednom kalendářním roce, avšak příslušníci AZ, kteří nepodstoupili předchozí vojenskou službu, vykonávají v prvním roce svého působení v AZ vojenské cvičení v délce do 8 týdnů a v dalších letech vojenské cvičení v délce do 3 týdnů v jednom kalendářním roce.

Dalším úkolem AZ v době míru jsou záchranné práce při živelných pohromách nebo při krizových situacích, které ohrožují životy, zdraví, životní prostředí nebo majetkové hodnoty, v případech, kdy se stávající stavy vojáků z povolání a prostředky v konkrétní situaci stanou nedostatečnými.

Od roku 2006 jsou vedeny přehledy a analýzy věkového složení vojáků z AZ, ze kterých vyplývá (porovnáním údajů z let 2006 až 2015), zřejmý trend zvyšování průměrného věku AZ. V současné době je nejpočetněji zastoupenou věkovou skupinou AZ personál ve věku od 31 do 35 let.

4.1.1 Koncepce aktivní zálohy ozbrojených sil ČR

Je dokumentem, který řeší cíle a postupy tvorby, použití a rozvoje aktivní zálohy ozbrojených sil ČR. Naplňuje záměry plynoucí z dokumentu Bílá kniha o obraně (usnesení vlády ČR ze dne 18. května 2011 č. 369).

Koncepce vychází ze stavu dosaženého k 1. 1. 2012 a přináší důležité změny, které budou níže popsány:

- Záložníci mohou být povoláni do zahraničních mírových operací. Nebude se jednat o vyslání celých jednotek AZ, nýbrž hlavně bývalých vojáků z povolání (VZP) nebo vybraných specialistů (např. tlumočníci, arabisté)
- Zpřísnění příčin pro předčasné ukončení služby v AZ. Není již možné bez udání důvodu přerušit působení v AZ

- Větší zastoupení vojáků z povolání v řadách aktivních záloh
- Prodloužení vojenských cvičení – ze tří na čtyři týdny a u civilistů bez vojenské zkušenosti na 12 týdnů
- Finanční náhrada podnikům za absenci zaměstnance
- Vyšší roční odměna pro AZ – nyní 18.000 Kč (původně bylo 6000 Kč)
- nově jsou záložníci během své činné služby placeni podle systémového místa, na kterém jsou u AZ přiřazeni, tedy nikoliv refundací své civilní mzdy v civilním zaměstnání
- možnost zisku resortního vyznamenání (doposud byl pouze jeden speciální odznak pro AZ)
- možnost nosit vycházkovou uniformu (v rámci reprezentace Armády i při civilních příležitostech)
- přístup k benefitům (rekreační a zdravotnické) ve stejném rozsahu jako mají VZP

Jedním ze základních podkladů pro analýzu efektivity prováděného výcviku a jejího vlivu na rozsah následných mobilizačních opatření prováděných za krizových stavů je popis systému přípravy AZ a jeho porovnání se systémem přípravy VZP.

Nyní podrobněji popíši systém přípravy záložníků a srovnám vynaložené náklady na přípravu AZ a VZP.

Občan, který neprošel základní vojenskou službou, musí nejdříve absolvovat kurz základní přípravy v délce 6-ti týdnů. Kurz se pořádá ve Velitelství výcviku – Vojenské akademii ve Vyškově. Cílem tohoto kurzu je naučit zájemce o službu v AZ základním činnostem potřebným k přežití na bojišti, k boji, naučit je obsluze a střelbě z útočné pušky, pistole. Nedílnou součástí jsou rovněž fyzické, psychické a morální předpoklady pro výkon služby v AZ.

V průběhu základního kurzu musí každý získat nejen vědomosti, dovednosti a návyky, ale zároveň přesvědčení a vůli splnit nejnáročnější úkoly.

Následně jsou vykonávána vojenská cvičení.

Vojenským cvičením je:

- pravidelné vojenské cvičení, které je přípravou vojáka v AZ, nebo

- dobrovolné vojenské cvičení, které je dobrovolnou přípravou vojáka v záloze

Voják v AZ vykonává pravidelné vojenské cvičení v prvním roce svého zařazení do AZ v délce do 12-ti týdnů a v dalších letech v celkové délce do 4 týdnů. Voják v AZ při přípravě na operační nasazení vykonává pravidelné vojenské cvičení v celkové délce do 12-ti týdnů.

Bývalý voják z povolání zařazený do AZ vykonává pravidelné vojenské cvičení v celkové délce do 3 týdnů v kalendářním roce, s přihlédnutím k úrovni jeho vycvičenosti a odborné připravenosti.

Voják v záloze může požádat KVV o povolání na dobrovolné vojenské cvičení. Toto cvičení je vykonáváno v celkové délce do 12-ti týdnů v kalendářním roce. Pokud je jeho žádosti vyhověno, je povolán nejdéle do 2 let od data podání žádosti.

Kromě vojenských cvičení patří mezi druhy činné služby vojáků v AZ:

- **výjimečné vojenské cvičení** – jeho cílem je nasazení vojáků v AZ při odstraňování následků živelných pohrom (např. povodní). AZ slouží jako podpora Policie ČR nebo Integrovaného záchranného systému. Trvá do 3 týdnů v kalendářním roce
- **služba v operačním nasazení** – voják v AZ vykonává službu v operačním nasazení, a to dle potřeb OS, v délce do 7 měsíců v kalendářním roce. Buď na území ČR, nebo mimo území ČR (např. mírové mise). Vojáka v záloze lze s jeho souhlasem povolat ke službě na území ČR v celkové délce do 30 dnů v kalendářním roce, vyžadují-li to záchranné práce při živelných pohromách.

mimořádná služba – cílem mimořádné služby je zabezpečení obrany ČR a splnění spojeneckých závazků za SOS a VS. (např. vojenské ohrožení územní celistvosti nebo svrchovanosti ČR nebo jejích spojenců)

4.2 Současná právní úprava

Do současné právní úpravy branné legislativy patří zejména změny, které byly provedeny v roce 2016.

- byl **vytvořen nový zákon č. 45/2016 Sb.**, o službě vojáků v záloze;
- dále **nabyly účinnosti zákony č. 46/2016 Sb.**, zákon, kterým se mění zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů a **zákon č. 47/2016 Sb.**, zákon, kterým se mění zákon č. 585/2004 Sb.,

o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Do platné současné právní úpravy branné legislativy dále spadají Bezpečnostní strategie České republiky z roku 2015, Obranná strategie České republiky, která nahradila Vojenskou strategii České republiky z roku 2008, Doktrína Armády České republiky z roku 2010 a Koncepce výstavby armády České republiky pro rok 2025.

4.2.1 Změny v branných zákonech

- 1) Změny v zákoně č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, tento zákon byl změněn zákonem č. 46/2016 Sb.

Došlo ke změně základních pojmů, kdy byl zrušen pojem „Vojenský záchranný útvar“ a nově byly vytvořeny pojmy „Operační nasazení“ a „úkolové uskupení“.

„Operačním nasazením“ se rozumí použití OS při obraně ČR proti vnějšímu napadení nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí, nebo plnění úkolů OS v prostředí ozbrojeného konfliktu nebo v prostředí ohroženém bojovou činností.

„Úkolovým uskupením“ se rozumí dočasné uskupení vojenských útvarů, vojenských zařízení, jednotek, jejich částí nebo jednotlivých vojáků v činné službě pod velením stanoveného velitele, které je sestaveno za účelem operačního nasazení, k provedení konkrétní operace nebo splnění konkrétního úkolu, a které nemá stálou organizační strukturu. Velitel má vůči vojákům úkolového uskupení postavení služebního orgánu.

Zákon dále upravuje činnost ministerstva obrany, kdy GŠ AČR se stává součástí ministerstva obrany (podíl na výkonu státní správy) a vláda stanoví každoročně systematizaci GŠ AČR a organizační struktura na základě návrhu NGŠ.

V oblasti tvorby záloh OS zákon ruší definici zálohy z „povinné“ a „aktivní“ na „zálohu, jejíž součástí je aktivní záloha“.

Dále došlo k úpravě textu Vojenské přísahy a zákon dále omezuje sdružovací právo v OS ČR, kde ve vojenských objektech a při plnění úkolů OS ČR mimo vojenské objekty je zakázáno pořádání politických kampaní a volebních shromáždění.

- 2) Změny v zákoně č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti byl změněn zákonem č. 47/2016 Sb.

Tento zákon dává občanovi mimo stav ohrožení státu nebo mimo válečný stav oprávnění dobrovolně převzít výkon branné povinnosti, pokud požádá o účast na vojenském cvičení. Toto musí učinit formou písemné žádosti příslušnému KVV, nejdříve však dnem, v němž dosáhne věku 18 let. Dále nově upravuje celkovou délku dobrovolného vojenského cvičení do 12 týdnů v kalendářním roce a do 4 týdnů v dalších letech, s povoláním do 2 let ode dne podání žádosti. Vojenským cvičením je pravidelné vojenské cvičení, které je přípravou vojáka v aktivní záloze, nebo dobrovolné vojenské cvičení, které je dobrovolnou přípravou vojáka v záloze.

Zákon nově povolává občana do služebního poměru vojáka z povolání s písemným souhlasem občana s tím, že do 2 let po ukončení služebního poměru vojáka může být podle potřeb OS zařazen do aktivních záloh.

Dále nově nahrazuje slovo „dohoda“ o zařazení vojáka do AZ „Rozhodnutím o zařazení“, které vydává ředitel KVV.

Dále je v zákoně nově definována služba v operačním nasazení a podmínky jejího výkonu (nahrazuje výjimečné vojenské cvičení). Jedná se o službu v operačním nasazení, a to podle potřeb OS v délce do 7 měsíců v kalendářním roce a voják v AZ může tuto službu vykonávat na území ČR nebo mimo území ČR, pouze se souhlasem vojáka v AZ.

Nově zákon zavádí výběrové doplnění stanovených vojenských útvarů, které po vyhlášení stavu ohrožení státu může ministerstvo obrany nařídit a dojde k povolávání předurčených vojáku v záloze k výkonu mimořádné služby podle potřeb OS.

Zákon nově definuje mobilizaci a demobilizaci OS. Nově se mobilizací OS se rozumí hromadné povolávání vojáků v záloze k výkonu mimořádné služby za válečného stavu. Mobilizace OS může být částečná nebo všeobecná. Mobilizaci OS nařizuje prezident republiky na návrh vlády. Prezident republiky mobilizaci vyhláší v hromadných sdělovacích prostředcích. Vyhlášení mobilizace a podrobnosti mobilizace se zveřejní mobilizační vyhláškou. Mobilizační vyhláška se doručuje občanům a právnickým osobám veřejnou vyhláškou prostřednictvím KVV a na úředních deskách územních samosprávných celků.

Demobilizací se rozumí propouštění vojáků z výkonu mimořádné služby. Demobilizaci nařizuje prezident republiky na návrh vlády po ukončení válečného stavu demobilizačním nařízením, pro jehož vyhlášení a zveřejnění platí stejná pravidla jako pro vyhlášení mobilizace.

Zákon dále nově upravuje obsah odvodního řízení. V odvodní řízení se rozhoduje o schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu. Vláda za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu stanoví nařízením a podle potřeb OS počty občanů povinných podrobit se odvodnímu řízení, a to podle ročníku jejich narození nebo podle jejich odborné kvalifikace a termín zahájení odvodního řízení. KVV za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu povolá občana k odvodnímu řízení na základě nařízení vlády.

3) Nový zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze.

Tento zákon přibližuje pravidla služby pravidlům pro vojáky z povolání a upravuje vojenské hodnosti podle služebního místa v AZ a dále rozšiřuje oblast průběhu služby o možnost využití AZ kromě OS ČR také v rámci Vojenské policie a Vojenského zpravodajství. Upravuje služební poměr vojáka v záloze a ten je definován tak, že voják v záloze, který nastoupil výkon vojenské činné služby (dále voják v záloze ve službě), je ve služebním poměru k České republice. Na služební poměr vojáka v záloze se použijí ustanovení zákona o vojácích z povolání obdobně, nestanoví-li tento zákon jinak.

Rezortu obrany dává tento zákon možnost vedení osobních údajů o vojácích v záloze a vztah k základním registrům.

Tento zákon nově upravuje oblast peněžních náležitostí, kdy vojákovi v AZ, který absolvoval v kalendářním roce minimálně jedno pravidelné vojenské cvičení nebo službu v operačním nasazení vzniká nárok na odměnu ve výši 18.000,- Kč ročně. Vojákovi v AZ, který studuje prezenční formou studia na vysoké škole a nedosáhl věku 26 let, má právo na vedle odměny 18.000,-Kč na motivační odměnu ve výši 6000,- Kč v kalendářním roce. Dále vojákovi, který vykoná vojenské cvičení podle branného zákona, vzniká právo na poskytnutí odměny ve výši 1000,- Kč za kalendářní měsíc nejvýše však 12.000,- Kč za kalendářní rok, tato odměna se netýká vojáka v AZ. Tento zákon vojákovi ve službě přiznává za dobu služby a kalendářní den následující po jejím ukončení služné podle hodnosti stanovené pro služební místo, na kterém je služebně zařazen, ve výši odpovídající služebnímu tarifu vojáka z povolání ve stejné hodnosti.

Pro zaměstnavatele je nově v tomto zákoně upravena finanční kompenzace, pokud zaměstnavatel uvolní zaměstnance plánovaného výcviku, tak mu náleží 2/3 průměrné mzdy, však v případě neplánovaného výcviku činí finanční podpora pro zaměstnavatele ve výši 100 % průměrné mzdy.

Tyto změny v branné legislativě budou mít významný vliv na činnost všech vojenských útvarů a zařízení, zejm. v oblastech administrativní podpory, organizačního, logistického a finančního zabezpečení a dále kladou vysoké nároky na činnost KVV, Velitelství výcviku – Vojenské akademie, na prvky logistiky a vojenského zdravotnictví.

Nové zákony mají ve svém důsledku posílit počty vycvičených vojáků a umožnit armádě jejich nasazení.

Cílem změny branné legislativy bylo eliminovat negativní dopad na občana. Negativní dopad ve smyslu takovém, že občan může pobírat ve svém civilním zaměstnání vyšší plat, než VZP a tudíž dochází k sociální nevyváženosti. Tento zákon se snaží tuto nevyváženost kompenzovat zvýšením odměny za rok a dále přiznáním stejného platu na vojenském cvičení jako VZP ve stejné hodnotě.

S působením v AZ jsou spojené i výdaje, jako např. cestovní náležitosti, dokoupení si chybějící výstrojní součástky, strava a ubytování pro vojáky v záloze ve službě. Nový zákon č. 45/2016 Sb., tyto výdaje řeší a poskytuje za ně finanční náhradu.

Dále bylo cílem změny branné legislativy vymezit vztah mezi zaměstnavatelem a občanem, protože v době platnosti předcházejícího zákona zde byl problém ohledně uvolňování zaměstnanců na vojenská cvičení a dále bylo toto uvolnění použito zaměstnavateli, jako jeden z důvodů pro propuštění zaměstnance z pracovního poměru.

Závěrem této kapitoly shrnu nejvýznamnější změny, ke kterým v rámci novely branné legislativy došlo:

- 1) Byly změněny nebo nově definovány základní pojmy mobilizace a demobilizace, operační nasazení, úkolové uskupení, vojenské cvičení a byl upraven obsah odvodního řízení;
- 2) GŠ AČR se stal součástí ministerstva obrany;
- 3) Byla nově definována záloha jako záloha, jejíž součástí je aktivní záloha;
- 4) Dána možnost občanovi staršímu 18 let účastnit se na dobrovolném cvičení v délce do 12 týdnů v kalendářním roce a do 4 týdnů v dalších letech, s absolvováním cvičení do 2 let ode dne podání žádosti;
- 5) Byla dána povinnost občanovi při vstupu do služebního poměru VZP, do 2 let po ukončení služebního poměru VZP nastoupit dle potřeby OS do AZ;
- 6) Úprava služby v operačním nasazení v délce do 7 měsíců v kalendářním roce, a to buď na území ČR, nebo mimo území ČR;

- 7) Vojákovi v AZ byla zvýšena roční odměna na 18.000,- Kč ročně s podmínkou absolvování minimálně jednoho vojenského cvičení v roce;
- 8) Pro zaměstnavatele byla stanovena finanční kompenzace za uvolnění zaměstnance na plánované cvičení ve výši 2/3 průměrné mzdy nebo neplánované cvičení ve výši 100 % průměrné mzdy;
- 9) Byl upraven služební poměr vojáka v záloze;
- 10) Bylo přiznáno služné vojákovi v záloze ve službě;

Vojákovi, který požádal o účast na vojenském cvičení, vznikl nárok na odměnu 1000,- Kč za kalendářní měsíc, ve kterém bylo cvičení vykonáno, nejvýše však 12.000,- Kč za kalendářní rok.

4.3 Rozpočet Ministerstva obrany

Armáda jako taková je klasickým příkladem veřejného statku, je financována ze státního rozpočtu, který plní ekonomickou funkci alokační. Zákon o státním rozpočtu je každoročně projednáván a schvalován za základě návrhu vlády pouze v poslanecké sněmovně. Zákon o státním rozpočtu pro rok 2016 vyšel ve sbírce zákonů č. 457/2016. Příjmy a výdaje státního rozpočtu Ministerstva obrany jsou pod číslem kapitoly 307.

Výdaje v roce 2016 celkem: 52 535 043 598 Kč.

Příjmy v roce 2016 celkem: 4 384 422 930 Kč.

Výdaje na zahraniční mise byly v roce 2016 původně plánovány na přibližně 1,41 miliardy korun. Po rozpočtových změnách měly přijít na 1,57 miliardy, ale reálně byly nakonec levnější.

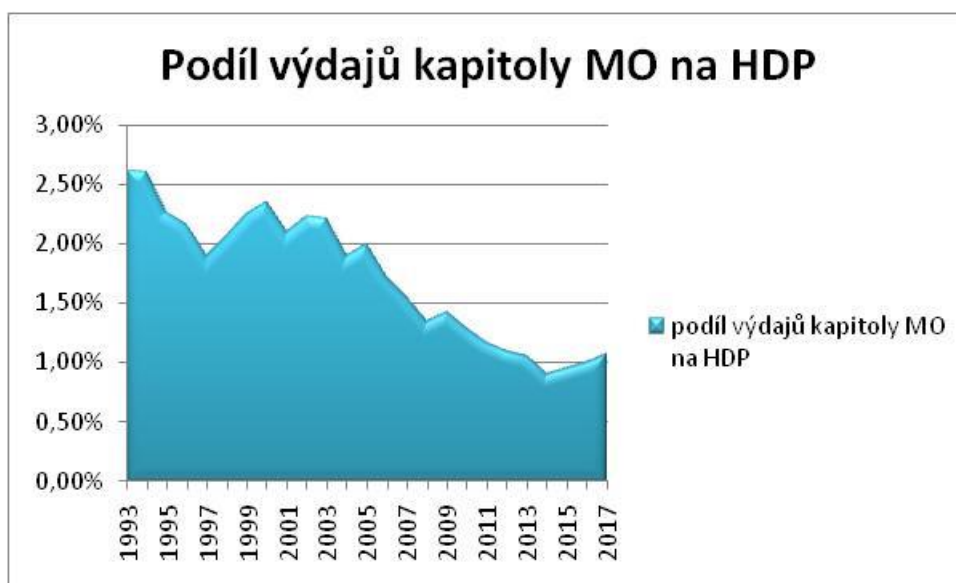
Graf č. 4: Podíl výdajů kapitoly Ministerstva obrany na výdajích státního rozpočtu

Zdroj: Rozpočet fakta a trendy, Ministerstvo obrany 2017

V roce 1993 byl podíl výdajů kapitoly Ministerstva obrany na výdajích státního rozpočtu okolo hodnoty 7%, do roku 2005 byl tento podíl v hodnotě přes 6%. V důsledku světové krize došlo ke snížení výdajů na hodnotu okolo 4% výdajů státního rozpočtu, který byl v úzké spojitosti se snížením příjmů do státního rozpočtu.

Graf č. 5: Podíl výdajů kapitoly Ministerstva obrany na HDP

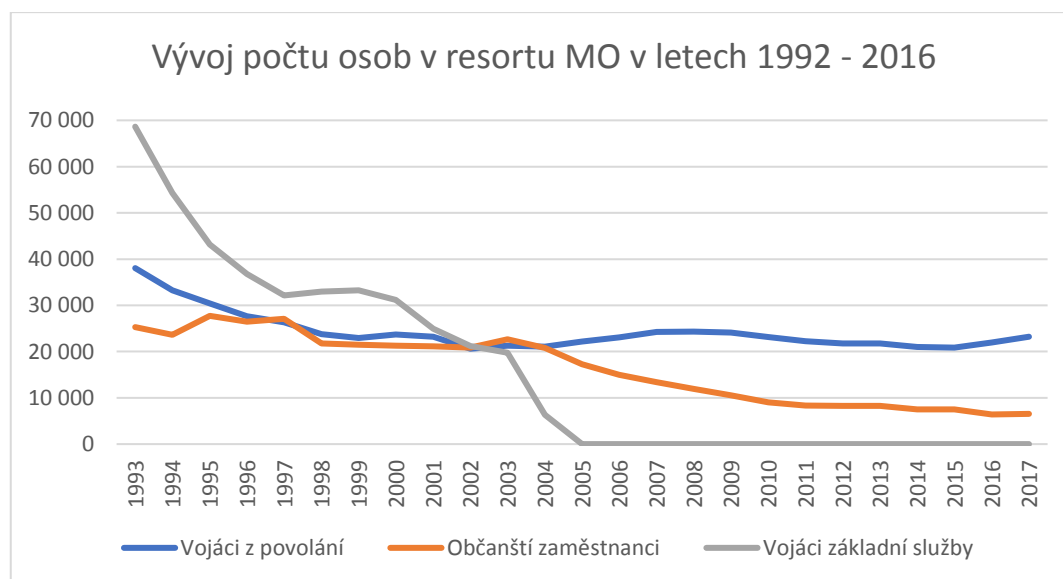

Zdroj: Rozpočet fakta a trendy, Ministerstvo obrany 2017

Česká republika je v rámci členství v NATO zavázána investovat 2% HDP do obranného rozpočtu. Z výše uvedeného grafu je patrné, že Česká republika v horizontu deseti let nesplňuje stanovený podíl výdajů Ministerstva obrany na HDP.

4.4 Vývoj počtu osob a aktivních záloh v resortu Ministerstva obrany

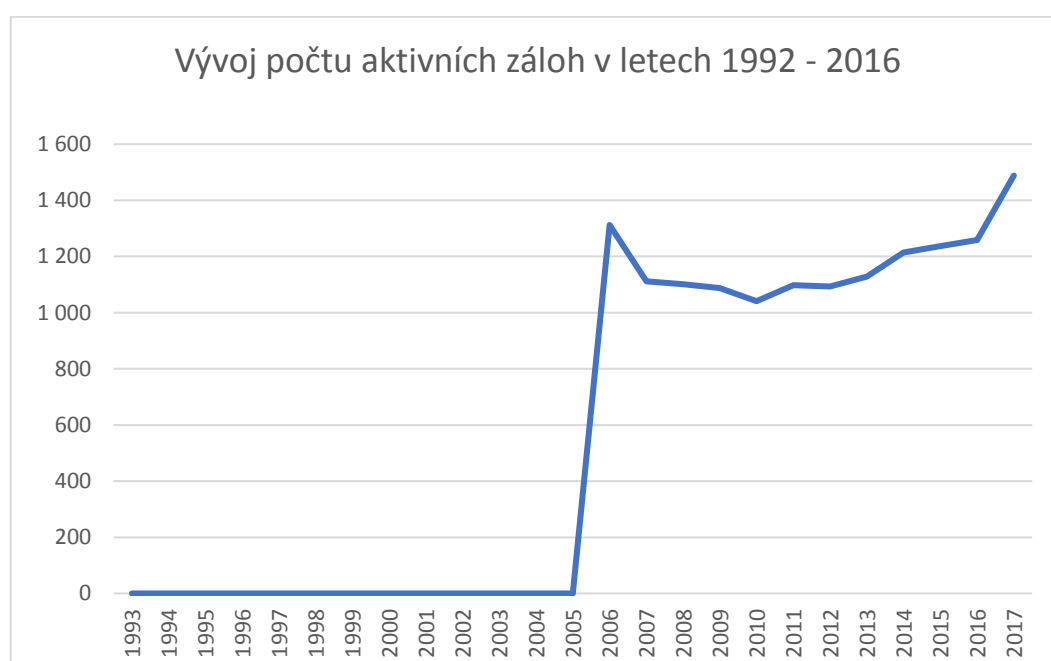
Graf č. 5: Vývoj počtu osob v resortu Ministerstva obrany v letech 1992-2016

Zdroj: <http://www.mocr.army.cz/dokumenty-a-legislativa/cisla/vyvoj-skutecných-počtu-osob-v-resortu-mo-cr-v-letech-1992---2016-129653/>

Vývoj počtu osob v resortu Ministerstva obrany je za období 1993 – 2017. Z grafu je patrné, že největší počty osob v resortu Ministerstva obrany byly dosaženy v roce 1993 a největší podíl představují vojáci základní služby. Od roku 1993 mají vojáci základní služby i vojáci z povolání klesající tendenci, kdy je z grafu zřejmé, že v roce 2004 došlo k ukončení základní vojenské služby. Počty vojáků základní služby klesly na nulu a došlo dne 1.1.2005 k profesionalizaci AČR. S celkovým snižováním počtu vojáků docházelo i k celkovému snižování počtu občanských zaměstnanců.

Graf č. 6: Vývoj počtu aktivních záloh v letech 1992-2016

Zdroj:

<http://www.mocr.army.cz/scripts/modules/fs/fulltxt.php?searchtext=počty+AZ&x=0&y=0&expr=&filter=0&locale=CZ&sort=rank&tmplid=459>

V roce 2005 došlo k vytvoření aktivních záloh AČR na základě zákona číslo 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování a byla poskytnuta občanovi ČR možnost aktivně se podílet na obraně státu. Z grafu je viditelný nárůst zájmu občanů ČR o to stát se příslušníkem aktivních záloh ČR.

4.5 Problémy a perspektivy současné mobilizace

4.5.1 Problémy mobilizace spojené s právní úpravou mobilizace, nejasnosti v pojmech a subjektech Ministerstva obrany, které nejsou součástí ozbrojených sil ČR

Základní rozpor je v obsahu pojmu ozbrojené síly. Uvádím tři nejvýznamnější a nejobecnější případy členění od dikce zákona:

- a) **Vojenská strategie ČR představuje soubor základních principů zajišťování obrany státu a výstavby ozbrojených sil ČR. Vojenská strategie je východiskem pro zpracování navazujících strategií a koncepcí v oblasti zajišťování obrany a impulsem pro provedení případných legislativních změn. Ozbrojené síly ČR jsou pro účely Vojenské strategie ČR chápány odlišně od zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, strategie za ozbrojené síly považuje **armádu, vojenskou policii a vojenské zpravodajství.****
- b) **Dlouhodobá vize rezortu MO – vládou vzata na vědomí dne 23. 07. 2008 usnesením č. 908. Stejně jako ve Vojenské strategii ČR jsou zde ozbrojené síly ČR chápány odlišně od zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, a rozumí se jimi **armáda, vojenská policie a vojenské zpravodajství.****
- c) **Bílá kniha o obraně – schválena vládou dne 18. 05. 2011 usnesením č. 369. Stejně jako v předchozích dvou případech jsou ozbrojené síly ČR pro účely Bílé knihy o obraně chápány odlišně od zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR a rozumí se jimi **armáda, vojenská policie, vojenské zpravodajství, Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž.****

Součástí ozbrojených sil ČR dle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR jsou: armáda, Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. Tyto zákonem stanovené součásti nejsou uvedenými základními dokumenty chápány stejně.

Dále pak ve smyslu § 2 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR mohou existovat tři kategorie součástí ozbrojených sil:

- a) **Vojenské útvary – jako samostatné bojové nebo výcvikové součásti ozbrojených sil s vlastním názvem, číselným označením a místem stálé dislokace. Vojenské útvary mohou nést propůjčené nebo historické názvy, v jejich čele jsou velitelé.**
- b) **Vojenské zařízení – jako samostatné součásti ozbrojených sil, určené k zajišťování potřeb ozbrojených sil s vlastním názvem, číselným označením a místem stálé**

dislokace. Ustanovení o čestných nebo historických názvech zařízení zákon neobsahuje. V jejich čele jsou náčelníci, vedoucí nebo ředitelé.

- c) Vojenské záchranné útvary – jako samostatné součásti armády, určené k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany a připravující se k plnění úkolů civilní ochrany pro dobu válečného stavu, s vlastním názvem, číselným označením a místem stálé dislokace. Ani z vojenských záchranných útvarů zákon neobsahuje ustanovení o čestných nebo historických názvech.

Z tohoto pohledu je Vojenská kancelář prezidenta republiky vojenským zařízením a Hradní stráž vojenským útvarem.

Další nejasnost v právní úpravě spatřuji v celkových počtech vojáků zařazených mimo ozbrojené síly ČR (jedná se o vojenské policisty a příslušníky Vojenského zpravodajství), kdy dle § 6 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR vláda na návrh ministra:

- a) Schvaluje operační plány použití ozbrojených sil ČR pro stav ohrožení státu a pro válečný stav
- b) Schvaluje strukturu armády
- c) **Stanoví celkové počty vojáků ozbrojených sil ČR, jde-li o počty vojáků Vojenské kanceláře prezidenta republiky a Hradní stráže, předkládá návrh ministr v dohodě s náčelníkem Vojenské kanceláře prezidenta republiky**
- d) Schvaluje koncepci výstavby armády

Dále pak v samotném principu branné povinnosti dle ust. § 1 zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti, kdy branná povinnost je povinnost státního občana ČR **plnit úkoly ozbrojených sil ČR**, zahrnuje povinnost občana podrobit se odvodnímu řízení, vykonat vojenskou činnou službu a plnit další povinnosti stanovené tímto zákonem. **Mobilizací ozbrojených sil** se rozumí hromadné povolávání vojáků v záloze k výkonu mimořádné služby za válečného stavu. Mobilizace ozbrojených sil může být částečná nebo všeobecná.

Z výše uvedeného textu je zřejmé, že se stále hovoří o ozbrojených silách ČR, kdy definice dle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR jsou: armáda, Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž, proto zde vzniká nejasnost na základě, jakých právních předpisů dojde k mobilizaci Vojenské policie a Vojenského zpravodajství.

4.5.2 Problémy mobilizace spojené s osobou brance

Mezi faktory mobilizace spojené s osobou brance patří fyzické a psychické dispozice jedince. Fyzické dispozice souvisí s aktuální kondicí osoby brance, s možností dalšího fyzického rozvoje u této osoby a zdravotním stavem.

Psychické dispozice jsou spojené s mentální vyspělostí jedince, intelektem a schopnostmi ke zvládnutí stresových situací. Velkou roli zde hraje únava, a proto je nutné přizpůsobit výuku psychickým dispozicím jedince.

4.5.3 Problémy mobilizace spojené s logistickým zabezpečením

Současným trendem je redukce vojenských výcvikových prostorů, a tudíž zde vyvstává otázka, jak a kde se bude v případě mobilizace provádět potřebný výcvik. Současné vojenské prostory mají limitovanou kapacitu a jsou schopny pojmout jen omezený počet cvičících.

Dalšími negativními faktory mobilizace spojených s logistickým zabezpečením jsou faktory úzce související s výcvikem ve vojenských výcvikových prostorech, kterými jsou přesuny vojenské techniky, plánování těchto přesunů, plánování výcviků jako takových a koordinace výcviků, které obnášejí plné využití výcvikových prostorů.

Mezi další negativní faktory patří ubytování cvičících, sociální zařízení, stravování, dostatečný počet instruktorů, kdy všechny tyto položky musí být zajištěny pro hladký průběh výcviku.

4.5.4 Další problémy mobilizace

Mezi další negativní faktory mobilizace, které budou ovlivňovat výcvik, patří zejména roční období a počasí. Zde uvedu příklad na výcviku řidičů vojenských vozidel, kdy tento výcvik musí probíhat v terénu, a to jak denní dobu, tak i v noční dobu. Tento výcvik je však proveditelný pouze v období od března do listopadu. Dalším negativním faktorem mobilizace je omezení počet instruktorů, kteří mohou samotný výcvik provádět.

5 Diskuse

5.1 Rozpory současné praxe

5.1.1 Jak udržovat kvalitu záloh

Příprava AZ je realizována v tříletém cyklu a každý rok je organizován výcvik v souhrnné délce čtyř týdnů. V průběhu tohoto cyklu je připravován specialista, tz. voják dosáhne stanovených schopností, bude mít potřebné znalosti, dovednosti a zkušenosti. Dosažené schopnosti poté dalším výcvikem udržuje a zvyšuje. U DZ trvá výcvik 12 týdnů v průběhu dvou let, ale jedná se jen o základní vojenský výcvik, kdy uplynutím doby dvou let nemá příslušník DZ už žádnou další povinnost se dále připravovat. Tento typ výcviku by měl být směřován k tomu, aby připravenost DZ vydržela déle jak pět let.

Pokud se jedná o zálohu personálu jako takovou tak před rokem 1989 měl voják v záloze povinnost účastnit se každých pět let vojenského cvičení, po roce 1993 měl také povinnost účastnit se každých pět let vojenského cvičení, avšak doba základní vojenské služby byla zkrácena na dobu 12 měsíců.

Od ukončení povinné vojenské základní služby, tedy od roku 2004 došlo k výrazné obměně a modernizaci vojenské techniky, radiostanic, zbraní, potažmo zaměřovačů. K tomu, aby byli vojáci v záloze schopni obsluhovat, a používat osobní zbraně musí absolvovat minimálně pět střeleckých cvičení. Například, podle praktické zkušenosti mohou říct, že v případě, že dojde v lednu ke střeleckému cvičení, tak je nutno jej v blízkém časovém horizontu zopakovat, jelikož v prosinci téhož roku si cvičenec – voják v záloze již nic z prvního cvičení nebude pamatovat. Podstata přípravy a udržování kvality záloh je ve cvičení, opakování nebo možnosti utužovat získané znalosti a dovednosti výcvikem, respektive praxí. Střelecká příprava je součástí základní přípravy vojáka a nelze ji mimo řízený vojenský výcvik plně samostatně realizovat. Tedy i v případě, že voják v záloze je držitelem příslušného oprávnění a vlastní střelnou zbraň, se kterou trénuje na vlastní náklady mimo vojenské cvičení, nebude jeho výcvik plnohodnotný, z důvodu nemožnosti vlastnit a užívat „vojenskou zbraň a munici“.

Naopak voják v záloze, v aktivní nebo dobrovolné, může ve svém osobním životě vykonávat požadovanou odbornost např. jako IT pracovník, lékař, veterinář, nebo řidič z povolání atd. a není jej tedy nutno připravovat „profesně“ v rámci specializace, jeho příprava se zkrátí na nezbytně nutnou dobu k provedení základního výcviku a integrace do

vojenského systému – jednotky. Tedy jej není potřeba tolik cvičit, tudíž se zkrátí doba na jeho přípravu. Pokud se nám podaří sladit u vojáku v záloze jejich občanskou profesi s potřebami armády, tak vznikne relevantní prostředí k vytváření podmínek pro zkrácení doby potřebné k úplnému výcviku na minimální hodnotu. Takovýto voják v záloze nastoupí do mimořádné služby již odborně připraven se soudobými dovednostmi a znalostmi budou utuženými praxí. Oproti tomu například funkce střelce operátora BVP (bojové vozidlo pěchoty) je jedinečná na trhu práce a vyskytuje se pouze v armádě, příslušné dovednosti a schopnosti lze získat jenom v průběhu vojenské činné služby

V současné době nemá voják v záloze žádnou povinnost účastnit se vojenského cvičení a vzhledem k tomu, že od roku 2002 nebyl proveden žádný výcvik záloh, tak nelze v případě mobilizace s připravenou zálohou mimo AZ kalkulovat. Příprava většiny „záloh“ bude tedy obsahově a časově náročná jako příprava rekruta v míru. Ze tří kategorií záloh jsou již v míru nejlépe připraveny AZ, DZ absolvovali základní výcvik a ostatní vojáci v záloze nemají vojenský výcvik žádný.

Podpora přípravy AZ a investice do zvýšení jejich zdrojového rámce vytvoří podmínky pro tvorbu kvalitních záloh personálu na srovnatelné úrovni s profesionálními vojáky. Podpora rozvoje specializace AZ a DZ dle jejich civilní profese vytvoří podmínky pro výrazné zkrácení odborného, tedy specializačního výcviku.

5.1.2 Proč vyvíjet úsilí k udržení kvality záloh

Díky kontinuitě přípravy a výcviku jsou příslušníci AZ z hlediska rozsahu a kvality vojenských dovedností vůči ostatním zálohám ve výhodě. Příslušníci DZ v průběhu dvou let odcvičí 12 týdnů a dále už necvičí. Nerozvíjí se a ani neobnovují dovednosti naučeného. V průběhu času u nich dojde k postupné ztrátě dovedností a návyků, příslušník DZ v průběhu času zapomene, co se naučil. Částečně lze tento jev eliminovat přechodem od DZ k AZ, příslušník DZ má možnost po dvou letech přejít k AZ, ale pokud tak neučiní, dalšího výcviku už se nebude účastnit jeho přechod je dobrovolný. Vojáci v záloze, kteří neabsolvují cvičení, mají výcvik zastaralý anebo nemají výcvik žádný.

Příslušník AZ se dlouhodobě, efektivně a systematicky připravuje na konkrétní funkci, neustále se zvyšují jeho znalosti a zároveň má možnost si opakovat, co se naučil. Má možnost kontinuálně se vzdělávat a je v neustálém propojení se soudobou vojenskou praxí a jednotkou, pro kterou je předurčen. Není - li v míru pro společnost žádoucí vytvářet zálohu

personálu aktivním výcvikem zavedením povinné základní služby, je nutno zálohy vytvářet jiným způsobem, pomocí jiných nástrojů. Zálohy personálu nebudou v rámci mobilizace pouze doplňovat vojenské útvary pro činnost v poli, ale budou se také aktivně podílet na přípravě a výcviku vojáků v záloze, kteří výcvik v míru neabsolvovali.

5.1.3 Jak může být příprava záloh efektivní?

Příslušník AZ může vlivem stárnutí postupně ztrácet svou fyzickou zdatnost, ale po stránce odborných dovedností a zkušeností bude na požadované soudobé výši. Příslušníci AZ jsou již implementováni do jednotek u KVV a vybraných vojenských útvarů, jsou tedy v neustálém propojení se soudobou vojenskou praxí. Připravují se tedy v podmínkách, které jim vytváří reálné předpoklady pro dosažení úrovně připravenosti vojáků z povolání tak, aby je plnohodnotně nahradili nejenom na základních funkcích, ale i na funkci specialistů. Příkladem může být připravenost AZ vojenské policie, kdy je v reálných možnostech, aby po 5. až 6. výcvikovém cyklu v daných legislativních intencích, úspěšně absolvovali zkoušku odborné způsobilosti vojenského policisty a dosáhli požadované specializace dopravně-pořádkového policisty. Následně je lze dále zdokonalovat návaznými krátkodobými kurzy v délce 3-4 týdnů. Můžeme tedy říct, že při frekvenci výcviků AZ je tento vojenský policista připraven za dobu pěti let a je schopen plnit samostatně úkoly policejní výkonu v souladu se z. č. 300/2013 o Vojenské policii na úrovni přestupkového řízení. Tuto specializaci však nelze vycvičit v rámci přípravy DZ, protože 12 týdnů je doba, která je potřebná na splnění základní přípravy a základní kurz vojenské policie trvá čtyři měsíce. Příprava záloh může být efektivní, je však zapotřebí diferencovat zálohy dle jejich předurčení, a tedy i nároků na jejich přípravu. Vzhledem k potřebě specializace a také udržování získaných dovedností na soudobé úrovni není systém DZ efektivní. Z hlediska požadavků soudobého boje jej lze považovat pouze za nástroj sloužící ke zvýšení a rozvoji implementace občana v procesech přípravy společnosti na obranu jejich základních hodnot vymezených v prostoru na čase. Tedy občan nevoják má možnost dobrovolně podstoupit základní vojenský výcvik, má možnost získat základní vojenské dovednosti a schopnosti, a v neposlední řadě má možnost osobně se seznámit s činností ozbrojených sil a svobodně se rozhodnout pro další pokračování ve své přípravě případným vstupem do AZ.

Z hlediska požadavků soudobého boje je efektivním systémem systém AZ. Kdy je voják v záloze soustavně připravován tak, že je schopen dosáhnout kvalit vojáka z povolání.

Jeho hlavními nevýhodami jsou zákonem stanovené limity přípravy a následně dlouhá doba potřebná k realizaci úplné přípravy příslušníka AZ.

Nejefektivnějším řešením je diferencovaný nábor a výběr příslušníků záloh opírající se o jejich občanskou profesi, kdy není nutno je soustavně a nákladně cvičit, naopak lze jejich vojenskou přípravu odložit až na dobu přípravy na krizi.

5.2 Možnosti optimalizace

Návrhy řešení na zkrácení doby výcviku v době mobilizace:

5.2.1 Zavedení zkrácené základní vojenské služby v délce trvání min. 3 měsíců

Jako navrhované řešení pro zkrácení časové dotace potřebné k vycvičení vojenského policisty na základní funkci, je možnost legislativní úpravy a vytvoření zkrácené základní vojenské služby. Vznikne tak prostor aktivní přípravu branců, kteří získají základní vojenský výcvik v míru, čímž se zkrátí příprava v průběhu mobilizace o tři měsíce z celkové přípravy vojenského policisty, sníží se také prostorová, personální a majetková náročnost přípravy v průběhu mobilizace.

Tabulka č. 2: Analýza možnosti zavedení základní vojenské služby

<p>Silné stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zlepšení fyzické kondice a z toho vyplývající zlepšení zdravotní úrovně občanů - zvýšení psychické odolnosti - branci rozdílného politického smýšlení se budou společně připravovat k obraně republiky (politická diferenciacie a tím vzniklý konsenzus) - v rámci výcviku ZVS je bravec donucen žít v kolektivu a dojde u něj k pozitivním změnám v chování a sociálním cítění - bravec získá nové dovednosti (ŘP, střelecká dovednost, orientace v mapě, taktické dovednosti, OPZHN atd. 	<p>Slabé stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - celkové náklady - nárůst potřeby výcvikových kapacit „personál, majetek a služby“ - zvýšená pravděpodobnost nárůstu sociálně negativních a patologických jevů „v případě zavedení služby na základě povinnosti nebude možno využívat nástroje pro selektivní výběr uchazečů ke službě (psychologické vyšetření, výpis z rejstříku trestů...); - zvýšení nároků na občana – občan povinně obětuje část svého života v prospěch služby společnosti „pro brance bude ZVS znamenat ztrátu času jejich osobního života“ - změna ve společenském přínosu občana pro společnost
<p>Příležitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zkrácení doby výcviku - možnost pro občana aktivně se podílet na obraně republiky - získání základního vojenského vzdělání, za které se v civilním sektoru platí - zvýšení obranyschopnosti republiky - nárůst pocitu bezpečnosti občanů 	<p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatečnost personálních zdrojů „množství osob, které jsou schopny vykonat ZVS“ - nutnost změny legislativy „legislativní proces zavedení ZVS bude dlouhý a zdrojově náročný“ - nutnost udržování získaných dovedností jako prevence před zapomínáním a následnou ztrátou získaných schopností

Zdroj: vlastní

5.2.2 Zvýšení časové dotace výcviku ze zavedených 8 hodin na 10 hodin denně

V průběhu mobilizace vojáci v záloze, kteří nastoupí k výkonu mimořádné služby a nebudou mít vůbec žádné vojenské vzdělání, budou na stejné úrovni jako v současné době nově přijímání vojáci z povolání a musí si projít tou samou dotací hodin odborného vzdělávání a výcviku jako branci v době míru. Jedinou možností, jak zkrátit dobu výcviku ve dnech je, že se zvýší denní dotace hodin z 8 hodin na 10 hodin. Lze kombinovat tuto přípravu formou nepřetržitého výcviku, kdy forma nepřetržitého výcviku se používá i v době míru pro běžný výcvik, ovšem je to příprava pro období provádění základního stmelení jednotek.

Dále je potřeba zohlednit skutečnost, že nelze jen jednoznačně navyšovat denní dotaci hodin, protože kapacita (poměr mezi teoretickou a praktickou částí výcviku), čas potřebný k tomu, aby si voják zažil získanou dovednost, musí získat tu dovednost prožitkem. Tz. že vojenské vzdělávání je na rozdíl od jiných způsobů vzdělávání (civilní andragogiky) podmíněno, praktickým prožitkem že každé výcvikem získané dovednosti. Prožitek je získáván praxí, praktickým výcvikem a procvičováním jednotlivých dovedností. Voják v základním kurzu musí zvládnout více dovedností a prakticky je musí prožít (tzn. vydrilovat). Část těchto dovedností a znalostí je získávána teoretickým vzděláváním, ale většina znalostí a dovedností je získávána praktickým vzděláváním.

Hodinová dotace v porovnávání a v plánování potřeby tedy vychází z hodinové dotace v době míru. Jediný rozdíl je v hodinové dotaci na den. V míru je plánováno 8 hodin na den, kdy můžeme tuto dotaci zachovat, tz. dotace na výcvikový kurz je 64 hodin, což je 8 pracovních dnů a lze ho zkrátit s tím, že se zvedne časová dotace na jeden den a zkrátí se počet dnů. Je třeba brát v potaz, že vojáci budou procházet náročným výcvikem a zároveň budou potřebovat odpočinek. Nelze je tedy přetěžovat, protože by došlo k tomu, že nebudou zvládat výcvik, budou vyčerpaní a pro boj budou neupotřebitelní. Dalším problémem je, že budou velice rychle zapomínat veškeré prožitky a zkušenosti, které jim byly touto formou předány.

Tabulka č. 3: Analýza možnosti zvýšení časové dotace na výcvik

<p>Silné stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - žádný zásah do legislativního procesu - udržení soudobé kvality výcviku - náklady 	<p>Slabé stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - únava a vyčerpání branců - vysoká náročnost výcviku - nižší časová dotace na odpočinek branců - zvýšení potřeb výcvikových kapacit a zdrojů pro jejich zabezpečení - zvýšení nároků na přirozené schopnosti jedince - snížení schopnosti udržet pozornost
<p>Příležitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - efektivnější využití výcvikového dne vyčleněného zákonem 	<p>Hrozby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyšší náročnost povede k vyššímu procentu branců, kteří nezvládnou výcvik

Zdroj: vlastní

5.2.3 Využití příslušníků Policie ČR v době mobilizace pro účely Ministerstva obrany

Jedním z nezastupitelných prvků bezpečnosti České republiky jsou útvary Policie České republiky. Organizační strukturou se útvary PČR se od útvarů VP liší, stejně tak i tabulkovými počty personálu, úrovní výstroje a výzbroje. Tyto rozdíly jsou přirozené a vycházejí z rozdílného určení policie České republiky a Vojenské policie. I přes tyto rozdíly je požadovaná úroveň schopností, znalostí a dovedností vojenského policisty srovnatelná s úrovní znalostí, schopností a dovedností příslušníka policie České republiky u všech druhů služeb. (druhy služeb: dopravní, pořádková, kriminalistická, kynologická)

Velitelství vojenské akademie výcviku se jako základní prvek přípravy profesionálů ozbrojených sil také aktivně podílí na základní přípravě profesionálů PČR. Toto zařízení armády ČR poskytuje výcvikové kapacity ve prospěch ministerstva vnitra k zabezpečení realizace základní přípravy policejních profesionálů, tedy budoucí policisté absolvují v tomto zařízení zkrácenou základní vojenskou přípravu v délce tří týdnů a získají dovednosti na úrovni střelce. Tento základ vojenských dovedností je dále rozvíjen ve

vzdělávacích zařízeních ministerstva vnitra a přípravou a výcvikem u útvarů Policie ČR. Lze tedy tvrdit, že každý z policistů ČR disponuje základními vojenskými dovednostmi rozvinutými v policejní schopnosti. Praktická zkušenost přípravy a výcviku bývalého příslušníka PČR rekrutovaného k vojenské policii ukázala, že jeho doškolení na příslušníka VP není zdaleka tak náročné jako u rekruta přijímaného z civilu nebo vojáka z povolání. V průběhu přípravy se pozitivně projeví schopnosti, znalosti a dovednosti získané výcvikem, přípravou v kurzech a u útvarů PČR. Následné hodnocení z nasazení takových příslušníků v praxi potvrdilo, že bývalí příslušníci PČR se po velmi krátké praxi u VP vyrovnali kvalitou výkonu služby vojenským policistům s pětiletou a vyšší praxí. Lze tedy usoudit, že případné mobilizační doplnění vojenské policie policejními profesionály by vytvořilo podmínky pro snížení časové dotace potřebné k výcviku specialisty VP.

Negativním jevem tohoto doplňování by podle mého názoru bylo odčerpání kvalitních sil z řad PČR právě v době krize, kdy se bude PČR plně z využitím všech personálních zdrojů podílet na zabezpečení vnitřní bezpečnosti České republiky.

Tabulka č. 4: Analýza možnosti využití příslušníku Policie ČR v době mobilizace

<p>Silné stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fyzická úroveň příslušníku PČR - psychologické vyšetření jako součást výběrového řízení k PČR - zdravotní stav příslušníků PČR - znalost právních norem - absolvovaný výcvik u VeAV - absolvovaný výcvik příslušníků PČR - absolvovaná praxe příslušníků PČR 	<p>Slabé stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - snížení počtu příslušníků PČR v době krize - zvýšení možnosti narušení bezpečnosti České republiky v době krize - věkový průměr kvalitních policistů
<p>Příležitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zkrácení doby potřebné pro výcvik - připravení branci - snížení nákladů na výcvik záloh oproti současnému stavu 	<p>Hrozby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nutnost změny legislativy „legislativní proces zavedení ZVS bude dlouhý a zdrojově náročný“

Zdroj: vlastní

5.2.4 Ponechání stávajícího systému výcviku

Stávající systém přípravy záloh v době míru se opírá pouze o nástroj aktivních záloh. Mimo příslušníků AZ je výcvik prováděn pouze v rámci dobrovolných cvičení a není vytvářena dostatečná základna pro tvorbu připravených záloh AČR. Časová dotace stanovená zákonem č. 219/ je nedostatečná a výcvik vojáka v záloze je realizován v horizontu několika let. Jako pozitivum tohoto systému můžeme hodnotit skutečnost, že v době míru není rozpočet ministerstva obrany zatěžován přípravou vojáků v záloze zvláště významnou měrou. Součásti a zařízení profesionální armády České republiky mohou tedy svou činnost primárně zaměřit na přípravu profesionálů a zabezpečení plněných úkolů v hotovostním systému a nasazení v zahraničních operacích jako základních nástrojů pro předcházení vzniků krize.

Tabulka č. 5: Analýza možnosti ponechání stávajícího systému výcviku

Silné stránky: <ul style="list-style-type: none"> - žádné změny - stávající systém výcviku - náklady na výcvik a potřeba výcvikových kapacit zůstávají nezměněny	Slabé stránky: <ul style="list-style-type: none"> - zálohy jako takové nejsou cvičeny - nedostatečný počet vojáků v aktivní záloze - vysoká potřeba vojáků z povolání pro vytvoření mobilizačně vytvářených útvarů v době krize
Příležitosti: <ul style="list-style-type: none"> - přepracování a zefektivnění stávajícího systému výcviku	Hrozby: <ul style="list-style-type: none"> - v případě vyhlášení krizového stavu dlouhá časová dotace na reakci

Zdroj: vlastní

5.2.5 Závěr k návrhům na zkrácení doby výcviku v době mobilizace

Z výše uvedených analýz je dle mého názoru patrné, že nejvhodnějším řešením zkrácení doby výcviku v době mobilizace by byla kombinace 1. a 3. návrhu řešení. Tz. že by došlo k legislativnímu vytvoření jak základní vojenské služby, tak k zakotvení možnosti povolání část příslušníků Policie České republiky pro účely Ministerstva obrany. Výhodou je, že příslušníci PČR by absolvovali základní vojenský výcvik, který aktivně využijí v rámci výkonu služby u PČR, bude vytvořena možnost jejich vojenskou a policejní přípravu více provázat. Dosažené znalosti, schopnosti a dovednosti budou efektivněji využívány

a zdokonalovány v rámci služby, provázání výcviku navíc umožní PČR sdílet výcvikové kapacity AČR a získávat soudobé poznatky z vedení bojové činnosti (taktika, materiál a technika...)

Slabými stránkami v těchto návrzích jsou náklady a dostatečnost kapacit. Největším problémem by v obou případech byl samotný legislativní proces.

Z těchto důvodů považuji za stěžejní návrh č. 1, tedy zavedení zkrácené základní vojenské služby, kdy každý občan získá základní vojenské vědomosti a dovednosti a bude mít možnost se aktivně podílet na systému obrany České republiky.

6 Závěr

Mobilizace v září roku 1938 byla, je a zůstane významnou vojenskou a společenskou událostí v našich dějinách. Chceme-li však stavět na jejím potenciálu v budoucnosti, je nutno se oprostit od emocí a hodnotit ji v širších odborných souvislostech. Dnes můžeme říci, že organizačně musela být mobilizace zvládnuta velmi dobře. Orgány, které ji realizovali spolu s účastnicím se obyvatelstvem, byly schopny mobilizované armádě, dodat personál včas, a to i navzdory prudce se měnící situaci. Materiálně však mobilizace nebyla dostatečně připravena, zastaralá nebo zcela chybějící výstroj a výzbroj výrazně snížila efektivitu mobilizačních opatření. Z hlediska připravenosti se mobilizace v roce 1938 opírala o vysokou připravenost mobilizovaného personálu získanou díky výcviku realizovaného v rámci povinné základní vojenské služby a intenzivním výcvikem záloh v období před vyhlášením mobilizace.

Z dnešního úhlu pohledu můžeme říci, že z hlediska připravenosti orgánů státní správy, nastavení systému přijatými legislativními opatřeními, je mobilizace připravena na obdobné nebo stejné úrovni. Povolání a nástup personálu bude v případě potřeby zabezpečen. Nedostatkem oproti roku 1938 je malá nebo žádná připravenost záloh k výkonu mimořádné služby za krizového stavu. Příprava záloh je v současnosti odsunuta na dobu krizového stavu, tedy až po nástupu záloh k výkonu mimořádné služby. Příprava záloh bude stejně náročná jako příprava profesionálních vojáků v době míru a bude podmíněna nárůstem potřeby výcvikových kapacit, které zapříčiní dočasné snížení kapacit pro vedení bojové činnosti. Zabezpečení věcných zdrojů v systému odložených potřeb v rámci HOPKS, mobilizačních dodávek a věcných prostředků pravděpodobně vytvoří dostatečnou majetkovou základnu pro vybudování válečných ozbrojených sil. V době dodání majetku nebudou ozbrojené síly disponovat dostatkem odborně připraveného personálu pro jeho obsluhu, péče o tento majetek se také bude podílet na dočasném snížení kapacit pro vedení bojové činnosti.

Eliminace těchto problémů bude závislá nejenom na zdrojích potřebných k její realizaci, ale také od situace uvnitř společnosti. Jednoznačné řešení v současnosti neexistuje, naopak v soudobém kontextu vývoje společnosti se neustále mění. V současnosti na základě skutečností a vzhledem k reálným potřebám můžeme navrhnout variantu řešení problému, které účinnost bude krátkodobá. Tak vnímám i řešení, které uvádím v bodě č. 5 mé práce.

Z dlouhodobého hlediska je nutno na jedné straně přijmout opatření k přípravě občana jako základního prvku společnosti na obranu státu a na druhé straně pokračovat ve vytváření optimálních podmínek pro tvorbu kvalitně připravených záloh OSČR. Případné zavedení „zkrácené“ povinné základní vojenské služby bude, z hlediska přípravy záloh, efektivní pouze tehdy, když bude společnost jako taková tuto přípravu chtít realizovat a bude také ochotna znalosti a dovednosti, touto přípravou získané, udržovat.

Pro zvýšení kapacit záloh, je nutno zvýšit roční časovou dotaci na výcvik, výcvik na bázi AZ a DZ zintenzivnit. Tímto způsobem je možno takto připravené zálohy využít i v situacích mimo válečný stav, případně k posílení AČR při plnění úkolů v zahraničních operacích. Systémem AZ je nutno připravovat nejenom pouze personál, pro výkon základních funkcí, ale i personál pro zabezpečení velení a řízení ozbrojených sil rozvinutých z mírové na válečnou organizační strukturu. Ke zvýšení kvality záloh a zvýšení jejich kapacit je také nutné provádět aktivní udržovací a zdokonalovací přípravu novodobých záloh, které vznikají odchodem vojáků z povolání – připravených profesionálů do zálohy.

Řešení tedy není jednoznačné, ale je složeno z několika souběžně realizovaných opatření, kterými jsou:

- příprava občana na krizové situace a stavy;
- udržování schopností státní správy a samosprávy na požadované úrovni včetně legislativního prostředí;
- vytvoření podmínek pro intenzivnější přípravu záloh;
- formou krizového plánu připravit opatření k zavedení povinné vojenské přípravy v době míru;
- aktivní příprava novodobých záloh vzniklých z vojáků z povolání po splnění služebních závazků v ozbrojených silách;
- efektivnější využití již odborně připravovaného personálu z řad PČR v prospěch rozvíjených ozbrojených sil.

Práci tedy končím otázkou: Je česká společnost, od zákonodárců počínaje, po vrcholné orgány státní moci a správy a širokou veřejnost konče, na něco tak radikálního, jako je mobilizace, vůbec připravena? Ale zodpovězení této otázky již přesahuje rámec této práce.

7 Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace:

SCHELLE, Karel, *Organizace československého státu v meziválečném období (1918-1938)*. 1 vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 357, ISBN 80-86861-92-9.

HAMÁK, Bedřich, VONDROVSKÝ, Ivo, *Mobilizovaná československá armáda 1938*, Dvůr Králové n. L. 2010, ISBN 80-8601-143-7.

ŠRÁMEK, Pavel, *Československá armáda v roce 1938*, Brno-Náchod: Nakladatelství a vydavatelství Společnost přátel československého opevnění, 1996.

ŠRÁMEK, Pavel. *Ve stínu Mnichova: z historie československé armády 1932-1939*. Praha: Mladá fronta, 2008. ISBN 8020418482.

STEHLÍK, Eduard. *Srdce armády Generální štáb 1919-2009*, Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2009, S. 34, ISBN 978-80-7278-515-5.

HORÁK, R., KRČ, M., ONDRUŠ, R., DANIELOVÁ, L., *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*, 2004 ISBN 80-7201-471-4.

NATUŠÁK, E. – KOPECKÝ, Z.: *Úvod do teorie krizového managementu*, Oeconomica, 2003, ISBN 80-2450-548-7.

TŮMA, Miroslav; JANOŠEC, Josef; PROCHÁZKA, Josef. *Obranná politika Československé a České republiky*. 2009, ISBN 978-80-7278-522-3.

ZETOCHA, Karel. *Profesionální armády v 21. století: postmoderní společnost a služba. Obranné zdroje České republiky*, 2007, ISBN 978-80-7231-306-8.

PERNICA, Bohuslav. *Profesionální armáda v České republice: prvních pět let*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2012. ISBN 80-8672-972-9.

Internetové zdroje:

Aktivní záloha. *Ministerstvo obrany: Armáda* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: web acr.army.cz název webu Aktivní záloha

Doktríny. *Doktríny* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: http://doctrine.vavyskov.cz/_casopis/2011_2/2011_2_1a.html

Vláda České republiky. *Vojenské strategie České republiky* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/vojenska-strategie-ceske-republiky-2118/#kap2>

Správa státních hmotných rezerv České republiky. *Hospodářská mobilizace* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: [http://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/system-hospodarskych-opatreni-pro-krizove-stavy\(HOPKS\)/Stranky/hospodarska_mobilizace.aspx](http://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/system-hospodarskych-opatreni-pro-krizove-stavy(HOPKS)/Stranky/hospodarska_mobilizace.aspx)

ARMY. *ARMY: Aktivní záloha* [online]. [cit. 2017-10-19]. Dostupné z: <http://www.aktivnizaloha.army.cz/podminky-vstupu-do-az>

Aktivní záloha. *Aktivní záloha* [online]. [cit. 2017-10-19]. Dostupné z: <http://www.aktivnizaloha.cz/index.php/rozcestnik/clanky/aktivni-zaloha/historie-a-vyvoj-az?showall=&start=1>

Ministerstvo obrany a aktivní záloha. *Ministerstvo obrany a aktivní záloha* [online]. [cit. 2017-10-19]. Dostupné z: <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=5138>

Právní zdroje:

Ústavní zákon. č. 1/1993, Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů. 2004. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Dostupné také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/?path=/portal/obcan/>

Zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, ve znění pozdějších předpisů. 2000. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/?path=/portal/obcan/>

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. 2004. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Dostupné také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/?path=/portal/obcan/>

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách, ve znění pozdějších předpisů. 2004. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/?path=/portal/obcan/>

Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů. 2004. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/?path=/portal/obcan/>

Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů. 2004. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/?path=/portal/obcan/>

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. 2000. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/?path=/portal/obcan/>

Zákona č. 131/136 Sb., o obraně státu, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/?path=/portal/obcan/>

Vnitřní předpisy MO:

Doktrína AČR, dostupné z:

https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doktrina_ACR.pdf

Koncepce výstavby AČR 2025, dostupné z:

http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/KVA__R_ve__ejn___verze.pdf

Koncepce aktivní zálohy OS ČR 2012, dostupné z:

<http://www.mocr.army.cz/assets/dokumenty-a-legislativa/dokumenty/koncepce-az.pdf>

Plán obrany České republiky, dostupné z:

http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/Pl__n_obrany1.pdf

Obranná strategie České republiky 2012, dostupné z:

<https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/OBRANNA-STRATEGIE-CR-2012.pdf>

Koncepce aktivní zálohy ozbrojených sil České republiky, dostupné z:

<http://www.mocr.army.cz/assets/dokumenty-a-legislativa/dokumenty/koncepce-az.pdf>